Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata

2027-2031
Drogellenes stratégia

Készítette: IV. kerület Újpest Önkormányzata felkérésére a Drog Stop Budapest Egyesület

Tartalomjegyzék

Az új stratégia szükségessége 3
Újpest helyzetképe 6
A stratégia szemlélete 8
Kutatásalapú megközelítés 10
Alapértékek 12
A stratégia célcsoportjai 14
Integrált addikciós szemlélet 16
Kutatási program 17
I. PREVENCIÓ ÉS EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS 18
Helyzetkép 18
Stratégiai célok 22
Főbb intézkedések 25
II. KEZELÉS, ELLÁTÁS, FELÉPÜLÉS 30
Helyzetkép 30
Stratégiai célok 32
Főbb intézkedések 33
III. ÁRTALOMCSÖKKENTÉS 35
Helyzetkép 35
Stratégiai célok 36
Főbb intézkedések 37
IV. Kínálatcsökkentés és közbiztonság 39
Helyzetkép 39
Stratégiai célok 40
Főbb intézkedések 42
KEF 45
A KEF feladatai Újpesten 45
Monitoring és értékelés 49
Melléklet: Újpesti és az újpestiek számára elérhető ellátó- és segítő intézmények jegyzéke 50
Felhasznált szakirodalom, kutatások és szakpolitikai jegyzék 53

Az új stratégia szükségessége

Az elmúlt évek társadalmi, egészségügyi és szerhasználati folyamatai alapvetően átalakították a szerhasználatból eredő problémák természetét Magyarországon és ezen belül Újpesten is. A korábbi drogstratégia megalkotása óta olyan új kihívások jelentek meg, amelyek indokolttá teszik a helyi szakpolitikai válaszok felülvizsgálatát, korszerűsítését és a beavatkozási területek újragondolását.

A szerhasználati mintázatok jelentősen megváltoztak. Az elmúlt években különösen gyorsan terjedtek a dizájner drogok és különböző stimuláns szerek, amelyek kiszámíthatatlan összetételük, alacsony áruk és könnyű hozzáférhetőség miatt fokozott egészségügyi és szociális kockázatot jelentenek. Ezek a szerek gyakran súlyos pszichés állapotromlást, agressziót, pszichotikus tüneteket, valamint gyors fizikai és mentális leépülést okoznak. A régi típusú - hagyományos ellátórendszer sok esetben nehezen tud alkalmazkodni az új típusú szerhasználati problémákhoz.

A fiatalok mentális állapotának romlása szintén meghatározó jelenséggé vált. Egyre több gyermek és fiatal él meg szorongást, depressziót, önértékelési problémákat, magányt vagy teljesítménykényszert. A mentális nehézségek és a szerhasználat közötti kapcsolat egyre erősebben jelenik meg: sok esetben az alkohol- vagy droghasználat feszültségcsökkentő, menekülési vagy önszabályozási eszközzé válik. A problémák ráadásul egyre fiatalabb életkorban jelennek meg.

Az online tér szerepe jelentősen felértékelődött. A digitális platformok nemcsak a fiatalok mindennapi életének meghatározó színterei, hanem a szerhasználati minták, viselkedések és normák közvetítőivé is váltak. Az interneten keresztül könnyebbé vált bizonyos szerek elérése, miközben a közösségi média fokozza a kortárs nyomást, az izolációt, az önértékelési problémákat és a mentális terhelést is. Az online függőségek, a túlzott képernyőhasználat és a szerhasználat közötti összefüggések ma már nem hagyhatók figyelmen kívül.

Az alkoholfogyasztás növekedése továbbra is komoly népegészségügyi és társadalmi problémát jelent. Az alkohol társadalmilag elfogadott szerként jelenik meg, ugyanakkor a túlzott fogyasztás családi konfliktusokhoz, egészségromláshoz, erőszakhoz, munkaerőpiaci problémákhoz és közterületi zavarokhoz vezethet. Az utóbbi évek tapasztalatai alapján különösen aggasztó a fiatalok korai alkoholfogyasztása és a nagyivás mintázatának erősödése.

A dohányzási szokások változtak talán a legtöbbet, különösen a fiatalabb korosztályok körében. A hagyományos cigarettafogyasztás mellett egyre nagyobb arányban jelentek meg az

új típusú nikotintartalmú termékek, például az elektromos cigaretták, a vape eszközök, az ízesített patronok, a hevítéses dohánytermékek és a nikotin párnák (snüssz). A fiatalabb generációk körében ezek a termékek sok esetben kevésbé veszélyesnek vagy „modern", társadalmilag elfogadott alternatívának tűnnek, miközben a használatuk egyre korábbi életkorban kezdődik. A tapasztalatok szerint a serdülők és fiatal felnőttek körében elsősorban az elektromos cigaretták és vape eszközök terjedtek el, míg az idősebb korosztályban továbbra is a hagyományos dohánytermékek dominálnak, ugyanakkor a hevítéses eszközök használata ebben a csoportban is növekvő tendenciát mutat. Különösen aggasztó, hogy az új típusú termékek használata sok esetben belépési ponttá válhat más addiktív szerek irányába, miközben erős nikotinfüggőséget alakíthat ki. Bár ezen eszközök egy részét gyakran kevésbé káros alternatívaként reklámozzák, hosszú távú egészségügyi hatásaik jelenleg még nem teljesen ismertek. A rendelkezésre álló kutatások ugyanakkor már most is felhívják a figyelmet a légzőszervi, szív- és érrendszeri, valamint mentális egészségre gyakorolt lehetséges káros következményeire[1]. Az új dohány- és nikotin termékek gyors terjedése ezért kiemelt prevenciós és közegészségügyi kihívást jelent Újpesten is.

Újpesten is érzékelhetők a közterületi problémák erősödésének jelei. Egyes városrészekben gyakoribbá váltak a nyílt szerhasználattal, alkoholfogyasztással, bódult állapotú személyekkel, konfliktusokkal és lakossági panaszokkal kapcsolatos esetek. Ezek a jelenségek ugyanakkor nem kizárólag rendészeti kérdésként kezelendők, hanem szorosan összefüggnek a hajléktalansággal, a mentális problémákkal, a szociális kiszolgáltatottsággal és az ellátórendszerek hiányosságaival.

A családi és szociális krízisek szintén erősödtek. Az infláció, a lakhatási nehézségek, a bizonytalan megélhetés, az elmagányosodás és a társadalmi egyenlőtlenségek növekedése fokozzák a pszichés terhelést. A szerhasználat sok esetben nem önálló probléma, hanem mélyebb társadalmi és komoly személyes háttérfolyamatok tünete. A trauma, a bántalmazás, a gyermekkori veszteségek, a szegénység és az izoláció gyakran meghatározó tényezőként jelennek meg.

A COVID–19 világjárvány hosszú távú utóhatásai ma is érzékelhetők. A járványidőszak alatt sok család és fiatal elszigetelődött, gyengültek a közösségi kapcsolatok, romlott a mentális állapot, és nehezebbé vált a segítséghez való hozzáférés. Több szakmai

[1] European Union Drugs Agency. (2025). European drug report 2025: Trends and developments. Publications Office of the European Union. https://doi.org/10.2810/3504283

tapasztalat szerint a pandémia után emelkedett a pszichés problémák, a szorongásos tünetek, valamint az addiktív viselkedések előfordulása.

Mindeközben az intézményrendszer jelentős túlterheltséggel működik. Az egészségügyi, szociális, gyermekvédelmi, mentálhigiénés és oktatási intézmények egyre összetettebb problémákkal találkoznak, miközben sok helyen humánerőforrás-hiány, szakemberhiány és kapacitás korlátok nehezítik a hatékony segítségnyújtást. A szakemberek gyakran krízishelyzetek kezelésére kényszerülnek, miközben a hosszú távú megelőző és támogató munka háttérbe szorul.

Különösen fontos kiemelni a prevenciós hiányokat. Az elmúlt években számos esetben nem voltak elérhetőek megfelelő, korszerű, életkorhoz és célcsoporthoz igazított megelőző programok. Sok fiatal csak későn találkozik hiteles információval, mentális támogatással vagy készségfejlesztő programokkal. A prevenció ugyanakkor nem korlátozódhat kizárólag a szerhasználattal kapcsolatos ismeretátadásra: kiemelt szerepe van az érzelmi biztonság, a közösségi kapcsolatok, a reziliencia és a mentális egészség fejlesztésének is.

Az új stratégia ezért olyan komplex, humánközpontú megközelítést kíván alkalmazni, amely a szerhasználatot nem pusztán rendészeti vagy büntetőjogi kérdésként értelmezi, hanem figyelembe veszi annak társadalmi, pszichológiai és közösségi összefüggéseit is. A cél a meglévő helyi és térségi ellátórendszer folyamatos fejlesztése, amely egyszerre képes a megelőzésre, a korai segítségnyújtásra, az ártalomcsökkentésre, a kezelés támogatására és a közösségi együttműködések erősítésére.

Újpest helyzetképe

A helyi szükséglet-felméréshez és stratégiaalkotáshoz érdemes Újpestet az észak-pesti régió részeként szemlélni, amely alatt három budapesti kerületet értünk: XIII., XV. és IV. kerületeket, illetve figyelembe venni az agglomeráció hatásait is.

A rendszerváltozást követően fokozatosan megszűnt a térség korábbi meghatározó ipari jellege, és nagyszámú kereskedelmi, logisztikai és szolgáltató vállalkozás települt a régióba. Mindhárom kerületre jellemző a sokszínű településszerkezet: megtalálhatók lakótelepi, kertvárosi és belvárosi jellegű területek, valamint jelentős kereskedelmi, szolgáltató, ipari és rekreációs övezetek is. A lakosság társadalmi és szociális összetétele heterogén.

A kerületek jelentős közlekedési csomópontokként működnek: autópályák, fő közlekedési útvonalak, vasútvonalak, a Duna és a hozzá kapcsolódó hidak szelik át a régiót. A számos szolgáltató-, szórakoztató- és szabadidős lehetőség, a magas munkahely-koncentráció, valamint a kiemelt közlekedési infrastruktúra miatt a térségben naponta nagy számban fordulnak meg más kerületekből és az agglomerációból érkező emberek is.

A régió lakossága összesen megközelítőleg 280 ezer fő (XIII. kerület: kb. 117.400 fő, IV. kerület: kb. 89.800 fő, XV. kerület: kb. 72.800 fő).

A régió területe összesen közel 59 km² (XIII. kerület: 13,5 km², IV. kerület: 18,8 km², XV. kerület: 26,9 km²).

Az addiktológiai és szociális ellátórendszer a régióban több évtizedes szakmai hagyományokra épül. A XIII. kerületben működik a Nyírő Gyula Kórház Addiktológiai Osztálya, valamint a Jász utcai Drogambulancia. A XV. kerületben a Drogprevenciós Alapítvány - Drogoplex Ambulancia nyújt addiktológiai ellátást.

A IV. kerületben a Drog Stop Budapest Egyesület elterelési programot, alacsonyküszöbű ellátást, közösségi ellátást, valamint segélytelefon-szolgáltatást biztosít szenvedélybetegek és hozzátartozóik számára.

A kerületekben család- és gyermekjóléti központ, ifjúsági segítőhely, közösségi tér, prevenciós és mentálhigiénés szolgáltatás is működik. (pl: UP Rendezvény tér, Újpesti Felhőn Szállók Program, Szülői Akadémia, Ifjúsági Mentális Centrum, Drog Stop - Bázis Ifjúsági Klub, Rózsa Ifjúsági Klub, Együttható Közösségi Ház, K25, FICAK) Kiemelt szereplők többek között a XIII. kerületi Prevenciós Központ és HÍD Család- és Gyermekjóléti Központ, az Újpesti Önkormányzatának Szociális Intézményében működői Család- és Gyermekjóléti Központ, valamint a XV. kerületi Család- és Gyermekjóléti Központ. A régióban jelen vannak továbbá iskolai és óvodai szociális segítők, utcai szociális munkások, ifjúsági közösségi terek,

önkormányzati szociális és egészségügyi intézmények, védőnői szolgálatok, pedagógiai szakszolgálatok, gyermekpszichiátriai és mentálhigiénés ellátások, valamint civil és prevenciós szervezetek is. Az önkormányzatok és a helyi intézmények rendszeresen együttműködnek a gyermekvédelmi jelzőrendszer, az iskolai prevenció, a krízisintervenció és a közösségi programok területén. A kerületekben működő ifjúsági klubok, művelődési házak, sport- és szabadidős programok, valamint közösségi kezdeményezések szintén fontos szerepet töltenek be a fiatalok elérésében és támogatásában.

A stratégia a már működő helyi intézményi és szakmai kapcsolatokra épít. A fejlesztés célja ezért nem új, párhuzamos rendszerek létrehozása, hanem a meglévő együttműködések minőségének javítása, összehangolása és hozzáférhetőségének bővítése. Ennek során számolni kell az egyes ágazatok eltérő hatáskörével, kapacitásaival, humánerőforrás-helyzetével és az együttműködést esetenként nehezítő intézményi korlátokkal.

Ezek az intézmények kiemelt szerepet játszanak a szenvedélybetegségek megelőzésében, a korai problémák felismerésében, a krízishelyzetek kezelésében, valamint a veszélyeztetett gyermekek, fiatalok és családok támogatásában. A helyi szakmai együttműködések lehetőséget teremtenek arra, hogy a szociális, egészségügyi, oktatási és civil szereplők összehangoltan reagáljanak a térségben jelentkező addiktológiai és mentálhigiénés problémákra. A régióban az egészségügyi és szociális ellátás aránylag megfelelően biztosított. A droghasználókkal foglalkozó intézmények általában országos vagy fővárosi területi ellátással rendelkeznek és komplex ellátási/szolgáltatási programokat nyújtanak. A szolgáltatási paletta azonban nem teljes, vannak hiányosságok a beavatkozási terek mindegyikén pl. ártalomcsökkentés, nappali ellátás, védett munkahely, védett szállás.

A pszichoszociális segítőhelyek és segítők jelentős várólistával működnek. Ez ugyanakkor nem kifejezetten regionális probléma, hanem fővárosi és országos hiányosság. Bizonyos speciális populációk esetében az ellátási lehetőségek is hiányosak, pl.: hajléktalan drogfogyasztók, fiatalkorú drogfogyasztók, női szerhasználók.

A IV. kerületi Rendőrkapitányság szintén aktív szerepet vállal a prevenciós tevékenységekben. A rendőrség rendszeresen tart bűn- és baleset megelőzési, valamint drogprevenciós előadásokat helyi oktatási intézményekben, együttműködve az iskolákkal, gyermekvédelmi és szociális intézményekkel, illetve civil szervezetekkel. A prevenciós programok célja a fiatalok veszélyeztetettségének csökkentése, a tudatosabb döntéshozatal elősegítése, valamint a szerhasználattal, online veszélyekkel és kortárs erőszakkal kapcsolatos kockázatok felismerése. A rendőrség részt vesz továbbá helyi szakmai fórumokon, jelzőrendszeri együttműködésekben és közösségi rendezvényeken is.

A stratégia szemlélete

Az Újpest Drogstratégia 2027–2031 abból a felismerésből indul ki, hogy a szerhasználat és a függőségi problémák hátterében összetett társadalmi, egészségügyi és közösségi jelenségek állnak. A pszichoaktív szerek problémás használata mögött gyakran egyszerre vannak jelen mentális nehézségek, traumák, családi konfliktusok, társadalmi kirekesztettség, szegénység, izoláció vagy éppen a közösségi kapcsolatok hiánya. Éppen ezért a stratégia a problémát nem kizárólag rendészeti vagy büntetőpolitikai kérdésként kezeli, hanem elsősorban egészségügyi, szociális és közösségi megközelítésben vizsgálja.

A stratégia egészségközpontú szemléletet képvisel, amelynek középpontjában az emberi életminőség javítása, a testi és lelki egészség megőrzése, valamint a biztonságosabb közösségi környezet kialakítása áll. A cél nem egy idealizált „drogmentes társadalom" megteremtése, hanem a szerhasználattal összefüggő egyéni és társadalmi ártalmak csökkentése, a korai segítségnyújtás erősítése és az érintettek támogatása.

A stratégia integrált addikciós megközelítést alkalmaz. A dokumentumban a „drog" fogalma nem kizárólag az illegális kábítószereket jelenti, hanem magában foglalja mind az ellenőrzés alatt álló pszichoaktív szereket — így a kábítószereket, pszichotróp anyagokat és új pszichoaktív szereket —, mindazokat a legális szereknek minősülő anyagokat, amelyek jelentős egészségügyi és társadalmi ártalmakkal járhatnak, különösen az alkoholt és a nikotint. A stratégia a kábítószer fogalmát a hatályos magyar jogszabályokkal és a nemzetközi egyezmények meghatározásával összhangban használja.

A dokumentum ezért nem csupán az illegális szerhasználathoz kapcsolódó problémákra és beavatkozásokra fókuszál, hanem hangsúlyosan foglalkozik a legális szerek használatából eredő egészségügyi, családi és közösségi következményekkel is. Az újpesti helyzetkép és a szakmai tapasztalatok egyaránt azt mutatják, hogy különösen az alkoholfogyasztás okoz széles körben jelentkező krízishelyzeteket az oktatási, szociális, gyermekvédelmi és egészségügyi rendszerekben. A stratégia emellett figyelmet fordít a viselkedési függőségek különböző formáira is, így különösen a problémás internethasználatra, az online tér addiktív működésére, a gaminghez és közösségi médiahasználathoz kapcsolódó függőségi mintázatokra. A dokumentum abból indul ki, hogy ezek a jelenségek sok esetben egymással összefonódva jelennek meg, ezért kezelésük sem választható el egymástól.

A stratégia fontos alapelve az ártalomcsökkentés szemlélete. A dokumentum elismeri, hogy a változás és a felépülés folyamata sok esetben hosszú és nem lineáris. Az egészségkárosodások, a túladagolások, a fertőzések, valamint a közterületi konfliktusok

mérséklése akkor is kiemelt feladat, amikor az absztinencia rövid távon nem reális cél. Az ártalomcsökkentés nem a szerhasználat elfogadását jelenti, hanem az emberi élet és egészség védelmét, valamint a közösségi biztonság erősítését.

A stratégia emberi jogi és emberi méltóságon alapuló megközelítést képvisel. Minden újpesti lakost — élethelyzetétől és problémáitól függetlenül — megillet a tiszteletteljes bánásmód, az egészségügyi és szociális ellátásokhoz való hozzáférés, valamint a segítségkérés lehetősége. A stigmatizáció, a megbélyegzés és a társadalmi kirekesztés csökkentése a hatékony segítségnyújtás egyik alapfeltétele.

A stratégia kiemelt szerepet tulajdonít a prevenciónak és a korai beavatkozásnak. Célja olyan támogató közösségi környezet kialakítása, amely segíti a fiatalokat és a családokat a kockázatok felismerésében, a mentális nehézségek kezelésében és az egészséges megküzdési módok kialakításában. A hangsúly nem kizárólag az egyéni felelősségen, hanem az informáltabb, biztonságosabb és támogatóbb társadalmi környezet megteremtésén van.

A stratégia bizonyíték- és kutatásalapú megközelítést alkalmaz. A beavatkozások és fejlesztések tudományos eredményekre, helyi kutatásokra, szakmai tapasztalatokra és a kerületben élők valós szükségleteire épülnek. A dokumentum fontosnak tartja a folyamatos monitorozást, az eredmények értékelését és a stratégia szükség szerinti korrekcióját annak érdekében, hogy az képes legyen reagálni a változó helyi kihívásokra.

Újpest Drogstratégiája partnerségre és együttműködésre épít. A drogprobléma kezelése csak akkor lehet eredményes, ha az önkormányzat, az egészségügyi és szociális intézmények, az oktatási szereplők, a rendészeti szervek, a civil szervezetek, az ifjúsági szakemberek, valamint az érintett közösségek összehangoltan működnek együtt. A stratégia ezért kiemelten kezeli a párbeszédet, a részvételiséget és az érintettek bevonását a tervezés és megvalósítás minden szintjén.

Kutatásalapú megközelítés

A stratégia kutatási adatokra és helyi tapasztalatokra épül. A dokumentum kialakítása során kiemelt cél volt, hogy a stratégiát specifikusan a helyi, újpesti viszonyokra, szükségletekre, tapasztalatokra formáljuk, és hogy a kidolgozását empirikus adatokra alapozva tegyük. Ennek érdekében helyi forrásból származó adatokat és tapasztalatokat, szakmai tapasztalatokat gyűjtöttünk és dolgoztunk fel. A kutatás célja az volt, hogy átfogó képet kapjunk a jelenlegi újpesti szerhasználati helyzetről, az érintett szakemberek tapasztalatairól, valamint a lakossági és intézményi percepciókról.

Az újpesti helyzetfeltárás alapját egy online kérdőíves kutatás képezte, amely a Google Űrlapok segítségével készült el. A kérdőív önkéntes alapon volt kitölthető, semmilyen térítést, juttatást nem kaptak a résztvevők. A kérdőív elérhetősége és egyszerűsége által széles rétegéhez elért a kerületi társadalomnak, sikerült adatot felvenni például rendőrségi, szakszolgálati dolgozókkal, tanárokkal is.

A kérdőívben először alap demográfiai adatokat vettünk fel (nem, életkor, lakhely, iskolai végzettség, munkaügyi státusz, szerhasználati érintettség), majd további kérdések várták a résztvevőket a helyi droghasználati helyzettel kapcsolatban. A válaszadók foglalkozási és intézményi hátteréhez igazodva célzott, specifikus kérdésblokkok szerepeltek később a kitöltendő dokumentumban.

Az adatfelvétel 2026. május 11. és június 16. között zajlott, a kérdőívet összesen 105 fő töltötte ki. A helyi adatfelvétel önkéntes, feltáró jellegű vizsgálat volt; nem tekinthető reprezentatív lakossági kutatásnak. Eredményei ezért elsősorban a helyi percepciók, szakmai tapasztalatok, szükségletek és problématerületek azonosítására, valamint a stratégiai irányok megalapozására használhatók. Az eredmények értelmezésekor figyelembe kell venni az önkéntes részvételből és a minta összetételéből adódó korlátokat.

A nemre vonatkozó kérdésre 97 fő adott értékelhető választ. A válaszadók 67,0%-a nő (65 fő), 33,0%-a férfi (32 fő) volt. Az életkor 95 válaszadó esetében állt rendelkezésre. A résztvevők életkora 18 és 70 év között alakult, átlagéletkoruk 42,5 év, medián életkoruk 42 év volt. Korcsoportok szerint a válaszadók 4,2%-a 18–25 éves, 26,3%-a 26–35 éves, 29,5%-a 36–45 éves, 29,5%-a 46–55 éves, 10,5%-a pedig 56 éves vagy idősebb volt.

A lakóhelyre vonatkozóan 96 érvényes válasz érkezett. A válaszadók 62,5%-a (60 fő) Újpesten, további 22,9%-a (22 fő) Budapest más területén élt. Pest vármegyei lakóhelyet 12,5% (12 fő) jelölt meg, két válaszadó pedig más településen, illetve vármegyében élt. A minta tehát elsősorban újpesti, illetve tágabban budapesti kötődésű válaszadókból állt.

Az iskolai végzettségre 97 válasz érkezett. A válaszadók 58,8%-a felsőfokú, 39,2%-a középfokú végzettséggel rendelkezett, míg 2,1%-uk legmagasabb iskolai végzettsége általános iskola volt. A munkaügyi státusz alapján a válaszadók 82,5%-a alkalmazottként, 9,3%-a vállalkozóként dolgozott, míg kisebb arányban munkanélküliek, nyugdíjasok és egyéb státuszú válaszadók is szerepeltek a mintában.

Az adatgyűjtésbe számos újpesti intézmény és szervezet kapcsolódott be. A kérdőív eljutott többek között oktatási intézményekhez, a tankerületi központhoz, egészségügyi szolgáltatókhoz, addiktológiai ellátókhoz, egyházi közösségekhez, időseket ellátó intézményekhez, valamint rendészeti és civil szervezetekhez is. A bevont szereplők sokszínűsége lehetővé tette, hogy a stratégiaalkotás során több szempont és tapasztalat jelenjen meg.

Kiemelten fontosnak tartottuk a fiatalok megszólítását és bevonását. A fiatal korosztály közvetlenebb tapasztalatokkal rendelkezik a kortárs közösségek, a szórakozóhelyi kultúra és az új szerhasználati trendek területén, ezért véleményük és tapasztalataik fontos, becsült információforrást jelentettek a helyzetértékelés során. A stratégia készítése során törekedtünk az érintettek bevonására is, mivel a dokumentum nemcsak róluk, hanem számukra is készül. Ennek megfelelően fontos szempont volt, hogy a kutatási és tervezési folyamat során az érintettek tapasztalatai és szükségletei is megjelenjenek.

Alapértékek

Az Újpest Drogstratégia 2027–2031 olyan egészség- és közösségközpontú szemléletre épül, amely a szerhasználattal összefüggő problémákat nem kizárólag rendészeti vagy egyéni felelősségi kérdésként értelmezi, hanem összetett társadalmi, egészségügyi és közösségi jelenségként kezeli. A stratégia alapértékei meghatározzák mind a beavatkozások irányát, mind az alkalmazott módszereket.

Emberi méltóság és egyenlő bánásmód

A stratégia alapelve, hogy minden érintett személy — élethelyzetétől, szerhasználati státuszától, vallási, nemi vagy nemzetiségi hovatartozásától függetlenül — tiszteletteljes bánásmódra és emberi méltóságának megőrzésére jogosult. A stigmatizáció, a megbélyegzés és a kirekesztés csökkentése a hatékony segítségnyújtás alapfeltétele.

Egészséghez való jog

Minden újpesti lakos számára biztosítani kell a testi és lelki egészség megőrzését támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférést. A stratégia célja olyan ellátási és prevenciós rendszer kialakítása, amely időben elérhető, biztonságos és szükségletközpontú támogatást nyújt.

Tudományos megalapozottság és bizonyítékalapúság

A stratégia kizárólag tudományos kutatásokra, szakmai tapasztalatokra és bizonyítottan hatékony módszerekre épülő beavatkozásokat támogat. A döntéshozatal során kiemelt szerepet kapnak a helyi kutatások, az intézményi tapasztalatok, a monitorozás és a folyamatos értékelés. A stratégia kialakításának fontos alapját képezik továbbá a nemzetközi kutatási eredmények, európai szakpolitikai ajánlások és olyan jó gyakorlatok, amelyek más városokban vagy országokban már bizonyítottan eredményesen járultak hozzá a szerhasználattal összefüggő problémák kezeléséhez.

Közösségi együttműködés és partnerség

A szerhasználattal kapcsolatos problémák kezelése csak több szereplő összehangolt együttműködésével lehet eredményes. A stratégia kiemelten épít az önkormányzat, az oktatási intézmények, az egészségügyi és szociális ellátórendszer, a rendészeti szervek, a civil szervezetek, az egyházi közösségek és a helyi lakosság partnerségére.

Ártalomcsökkentés

A stratégia fontos alapelve, hogy a szerhasználattal összefüggő egészségügyi és társadalmi károk mérséklése akkor is kiemelt cél, ha az absztinencia rövid távon nem érhető el. Az ártalomcsökkentő szemlélet az életvédelemre, a biztonság növelésére és a segítséghez vezető kapcsolat kialakítására törekszik.

Felépülés támogatása

A stratégia a felépülést hosszú távú, személyre szabott folyamatként értelmezi, amelyben az egészségügyi kezelés mellett meghatározó szerepe van a családi, közösségi és szociális támogatásnak, valamint a társadalmi reintegrációnak.

Prevenció és korai segítségnyújtás

Kiemelt cél a problémák korai felismerése és a megelőzés erősítése. A stratégia hangsúlyt helyez az egészségtudatosság fejlesztésére, a mentális egészség támogatására, valamint arra, hogy a fiatalok és családjaik időben hozzáférjenek a megfelelő segítséghez.

Közegészségügyi és közbiztonsági egyensúly

A stratégia abból indul ki, hogy a közegészségügyi és közbiztonsági szempontok nem egymással szemben álló érdekek. A lakosság biztonságérzetének javítása, a közterületi problémák csökkentése és az egészségkárosodások mérséklése egymást erősítő célkitűzések.

Részvételiség és társadalmi bevonás

A stratégia fontos alapelve, hogy a döntések és beavatkozások kialakítása során figyelembe kell venni az érintett lakosok, szakemberek, családtagok és felépülők tapasztalatait és szükségleteit. A hosszú távon működőképes drogpolitika csak folyamatos párbeszédre és közösségi részvételre épülhet.

Helyi szükségletekre reagáló megközelítés

A stratégia figyelembe veszi Újpest sajátos társadalmi, demográfiai és közterületi jellemzőit. A helyi drogpolitikai válaszoknak rugalmasnak, a kerületben élők valós problémáira reagálónak és a változó helyzetekhez alkalmazkodni képesnek kell lenniük.

A stratégia célcsoportjai

A drogstratégia célja, hogy a kerületben élő, szerhasználattal vagy addikciós problémákkal közvetlenül, vagy közvetve érintett személyek és közösségek számára összehangolt, hozzáférhető és szükségleteikre reagáló támogatási rendszert alakítson ki. A stratégia kiemelten fontosnak tartja, hogy ne kizárólag a szerhasználó személyekre fókuszáljon, hanem a szűkebb és tágabb környezetére is. Beleértve a családot és hozzátartozókat, valamint azokat a társadalmi és intézményi szereplőket is, akik a megelőzésben, a korai felismerésben, a segítségnyújtásban és a reintegrációban szerepet játszanak.

A stratégia elsődleges célcsoportját a gyermekek és fiatalok jelentik, különös tekintettel a serdülőkorú korosztályra. Ebben az életkorban fokozott jelentősége van a mentális egészségnek, a közösségi kapcsolatoknak, az iskolai környezetnek és a kortárshatásoknak. A korai szerkipróbálás, az alkoholfogyasztás, az elektronikus cigaretta használata, az online függőségek és a mentális nehézségek gyakran összekapcsolódnak, ezért a stratégia kiemelt célja a fiatalok rezilienciájának erősítése, valamint a korai segítségnyújtás lehetőségeinek fejlesztése, a megelőzés.

A stratégia fontos célcsoportként tekint a veszélyeztetett családokra és a szerhasználattal érintett hozzátartozókra is. A családi konfliktusok, a szociális bizonytalanság, a mentális problémák, a bántalmazás vagy az elhanyagolás fokozhatják a szerhasználat kialakulásának kockázatát, miközben a függőség maga is súlyos terheket ró a családokra. A stratégia ezért hangsúlyozza a családok támogatásának, a korai jelzőrendszernek és a családsegítő szolgáltatásoknak a szerepét.

Kiemelt figyelmet kapnak azok a személyek, akik aktív szerhasználattal élnek, illetve addikciós problémákkal küzdenek. A stratégia célja számukra az egészségügyi, szociális és pszichológiai segítséghez való hozzáférés javítása, az ártalmak csökkentése, valamint a stigmatizáció mérséklése. A dokumentum fontosnak tartja, hogy az érintettek ne kizárólag rendészeti vagy közbiztonsági szempontból jelenjenek meg, hanem olyan emberekként, akik támogatásra, biztonságra és megfelelő ellátásra szorulhatnak.

A stratégia külön célcsoportként kezeli a felépülésben lévő személyeket is. A tartós felépülés támogatása túlmutat az egészségügyi ellátáson: magában foglalja a közösségi kapcsolatok megerősítését, a munkaerőpiaci reintegrációt, a lakhatási stabilitást és a társadalmi visszailleszkedés támogatását is.

A hajléktalan vagy lakhatási bizonytalanságban élő emberek szintén fokozottan veszélyeztetettek a problémás szerhasználat szempontjából. A szerhasználat, a mentális

problémák, a szegénység és a társadalmi kirekesztettség gyakran egymást erősítő módon vannak jelen, ezért a stratégia ezen a területen integrált szociális és egészségügyi megközelítést tart szükségesnek.

Fontos szereplők az oktatási intézmények, a pedagógusok, az ifjúsági szakemberek, valamint a szociális és egészségügyi ellátórendszer munkatársai is. A korai felismerés, a prevenció és a megfelelő segítségnyújtás szempontjából meghatározó, hogy a szakemberek megfelelő ismeretekkel, módszertani támogatással és együttműködési lehetőségekkel rendelkezzenek.

A korai jelzésben és a családok támogatásában a védőnői hálózat is fontos partner: a családokkal kialakított hosszú távú kapcsolatára építve szerepet vállalhat az egészségfejlesztésben, a kockázatok korai felismerésében és a megfelelő szolgáltatásokhoz történő irányításban. Ide tartozik továbbá Újpest teljes lakossága is. A szerhasználattal kapcsolatos problémák hatással vannak a közösségi együttélésre, a biztonságérzetre és az életminőségre, ezért a stratégia célja egy olyan tájékozottabb, együttműködőbb és elfogadóbb közösségi szemlélet erősítése, amely képes egyszerre figyelembe venni a közegészségügyi, szociális és közbiztonsági szempontokat.

Integrált addikciós szemlélet

Az újpesti drogellenes stratégia integrált addikciós szemléletet alkalmaz, amely a szerhasználattal és függőségekkel kapcsolatos problémákat nem kizárólag az illegális kábítószerek felől közelíti meg. A stratégia abból indul ki, hogy a különböző addiktív viselkedések és szerhasználati formák sok esetben összekapcsolódnak, közös társadalmi, pszichológiai és mentális háttértényezőkkel rendelkeznek, ezért kezelésük és megelőzésük is csak komplex megközelítésben lehet hatékony.

A stratégia a „drog" fogalmát tág értelemben használja. Ide sorolja az illegális szereket - így a kábítószereket, pszichotróp anyagokat és új pszichoaktív szereket —, ugyanakkor foglalkozik azokkal a legális szerekkel is, amelyek jelentős egészségügyi és társadalmi kockázatot hordoznak. Kiemelt figyelmet kap ezért az alkoholfogyasztás, a nikotin- és e-cigaretta használat, valamint a gyógyszerhasználattal összefüggő problémák kezelése is.
Külön hangsúlyt helyez arra, hogy a fiatalok körében az egyes addikciós formák gyakran nem elkülönülten jelennek meg. Az alkoholfogyasztás, az energiaitalok túlzott használata, a dohányzás vagy az elektronikus cigaretta használata sok esetben együtt járhat marihuánafogyasztással, stimulánsok kipróbálásával vagy más pszichoaktív szerek használatával. Emellett egyre nagyobb szerepet kapnak a viselkedési függőségek is, különösen a problémás internethasználat, az online játékfüggőség, a közösségi média túlhasználata és a szerencsejáték.

A stratégia szemlélete szerint az addikciók kialakulását nem kizárólag maga a szer vagy viselkedés határozza meg, hanem az egyéni élethelyzet, a mentális állapot, a családi és közösségi környezet, valamint a társadalmi kiszolgáltatottság is. A trauma, az izoláció, a szorongás, a kilátástalanság vagy a közösségi kapcsolatok hiánya egyaránt növelheti a problémás szerhasználat és a függőségek kialakulásának kockázatát.

Ennek megfelelően célja nem csupán az egyes szerek használatának csökkentése, hanem az egészségesebb, biztonságosabb és támogatóbb közösségi környezet erősítése is. Az integrált megközelítés egyszerre kíván foglalkozni a prevencióval, a mentális egészség támogatásával, a korai segítségnyújtással, az ártalomcsökkentéssel, a kezeléssel és a társadalmi reintegrációval.

Kutatási program

A kutatási program a stratégia négy fő pilléréhez kapcsolódva vizsgálja:

1. a prevenciós és egészségfejlesztési szükségleteket,
2. a kezeléshez és ellátáshoz való hozzáférés problémáit,
3. az ártalomcsökkentési hiányokat,
4. valamint a közterületi és közbiztonsági kihívásokat.

I. PREVENCIÓ ÉS EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

Helyzetkép

A fiatalok szerhasználattal kapcsolatos veszélyeztetettsége az elmúlt években jelentősen átalakult és összetettebbé vált. A klasszikus illegális szerek mellett egyre nagyobb problémát jelent az alkohol korai fogyasztása, az elektronikus cigaretták és vape termékek gyors terjedése, az új pszichoaktív anyagok megjelenése, valamint az online térhez kapcsolódó addiktív viselkedések. A szerhasználat ma már nem kizárólag egészségügyi vagy rendészeti kérdésként jelenik meg, hanem szorosan összefügg a fiatalok mentális állapotával, társas kapcsolataival, családi környezetével és közösségi integrációjával. A Fővárosi Drogstratégia hangsúlyozza, hogy a kábítószer- és alkoholfogyasztás mögött rendszerszintű társadalmi problémák húzódnak meg, mint a mentális egészség romlása, a szociális bizonytalanság, a családok széthullása, a kirekesztettség és a közösségi kapcsolatok gyengülése. A stratégia szerint a megelőzésnek nem kizárólag az egyéni felelősség hangsúlyozására kell épülnie, hanem olyan biztonságos és támogató környezet kialakítására, amely segíti a fiatalokat az egészséges döntések meghozatalában.

Az újpesti drogstratégia ezen szemléletet alapelvként kívánja alkalmazni, ugyanakkor a kerület helyi sajátosságaihoz, közösségi viszonyaihoz és a helyi kutatások eredményeihez igazítva kívánja továbbfejleszteni. A kérdőíves felmérés és a helyi szakmai tapasztalatok alapján, Újpesten különösen fontos a fiatalok mentális egészségének támogatása, a közösségi kapcsolatok erősítése, valamint a korai alkoholfogyasztás és nikotinhasználat visszaszorítása. A stratégia célja ezért olyan helyi prevenciós és egészségfejlesztési rendszer kialakítása, amely nem kizárólag a szerhasználat megelőzésére koncentrál, hanem erősíti a fiatalok rezilienciáját, támogatja a családokat, fejleszti a közösségi összetartozást, és biztonságos, elérhető alternatívákat kínál a kerületben élő gyermekek és fiatalok számára.

A nemzetközi kutatások is megerősítik, hogy a fiatalok szerhasználata szoros kapcsolatban áll a mentális jólléttel. A 2024-es ESPAD kutatás szerint Európában továbbra is az alkohol a leggyakrabban kipróbált szer a 15–16 éves korosztályban, miközben a korai alkoholfogyasztás, a nikotinhasználat és az elektronikus cigaretta-fogyasztás továbbra is jelentős problémát jelent. [2] A kutatás arra is rámutat, hogy a közösségi média túlzott használata,

[2] ESPAD Group. (2025). ESPAD report 2024: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Publications Office of the European Union. https://doi.org/10.2810/3300854

az online térben tapasztalható nyomás és a mentális egészség romlása növeli a fiatalok sérülékenységét.

A Nemzeti Drog Fókuszpont 2024-es jelentése szerint a prevenciós programok fejlesztése, a korai beavatkozás és a helyi közösségi együttműködések erősítése továbbra is kiemelt feladat Magyarországon.[3] A jelentés hangsúlyozza, hogy szükség van az egészségtudatos életmód támogatására, az illegális szerhasználat csökkentésére és a tiltott szereket kipróbáló fiatalok arányának visszaszorítására.

Az Újpesti Drogstratégia ennek megfelelően olyan komplex prevenciós szemléletet kíván erősíteni, amely a szerhasználatot nem elszigetelt problémaként kezeli, hanem figyelembe veszi annak mentális, családi, közösségi és digitális környezetét is. A stratégia célja, hogy a prevenció ne kizárólag tiltásra és veszély kommunikációra épüljön, hanem a fiatalok életvezetési készségeinek, mentális ellenállóképességének és közösségi kapcsolódásainak fejlesztésére reagáljon.

Ennek érdekében Újpesten kiemelt jelentőségű:

- a mentális egészségfejlesztő programok erősítése az oktatási intézményekben,
- az iskolapszichológusi és mentálhigiénés kapacitások fejlesztése,
- a stresszkezelési, konfliktuskezelési és önismereti foglalkozások bővítése,
- a digitális tudatosságot és online biztonságot fejlesztő programok indítása,
- a kortársegítő hálózatok támogatása,
- valamint a biztonságos közösségi és szabadidős terek fejlesztése.

Nemzetközi jó gyakorlatok alapján a leghatékonyabb prevenciós programok közös jellemzője, hogy hosszú távúak, interaktívak, életkori sajátosságokra épülnek, és aktív szereplőként vonják be a fiatalokat. Különösen eredményesek azok a programok, amelyek:

- nem kizárólag a szerhasználat veszélyeire koncentrálnak,
- hanem a reziliencia, az önértékelés és a társas készségek fejlesztésére is,
- támogatják a segítségkérés kultúráját,
- bevonják a családokat és a helyi közösségeket,
- valamint közösségi alternatívákat kínálnak a fiatalok számára.[4]

[3] Nemzeti Drog Fókuszpont. (2024). 2024-es éves jelentés (2023-as magyarországi adatok) az EUDA számára.
[4] European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. (2011). European drug prevention quality standards: A manual for prevention professionals. Publications Office of the European Union.

Az Újpesten végzett kérdőíves felmérés eredményei jól tükrözik a hazai és nemzetközi tendenciákat. A válaszadók szerint a kerületben továbbra is az alkohol, a dohánytermékek és az e-cigaretta használata a legelterjedtebb, ugyanakkor megjelentek az új pszichoaktív szerek és a dizájner drogok is. A kérdőíves elemzés alapján a válaszadók egyértelműen a legális szerek használatát – különösen az alkoholt – tekintik a legsúlyosabb problémának. Az alkoholfogyasztás elterjedtségének átlagos megítélése 4,29 volt az 5 fokú skálán, amely a legmagasabb érték valamennyi vizsgált tényező között. A legális szerhasználat problémájának megítélése (3,85) szintén magasabb volt, mint az illegális szerekhez kapcsolódó problémák értékelése (3,17). A felmérés arra utal, hogy a helyi közvélekedés szerint a mindennapi életben a legális szerek – különösen az alkohol – nagyobb társadalmi és közösségi problémát jelentenek, mint az illegális drogok. Ez összefügg azzal, hogy az alkoholfogyasztás társadalmilag elfogadottabb, könnyebben hozzáférhető és sok esetben már fiatal korban normalizálódik. Több válaszadó hangsúlyozta, hogy az alkoholfogyasztás társadalmi elfogadottsága különösen veszélyes, mivel sok fiatal számára természetes és korán elérhető viselkedési mintát jelent. A válaszok alapján az alkoholhasználat gyakran kapcsolódik: családi konfliktusokhoz, agresszív viselkedéshez, iskolai problémákhoz, munkahelyi nehézségekhez, közterületi konfliktusokhoz, valamint mentális problémákhoz.

A kutatás eredményei alapján a marihuána elterjedtségének megítélése közepesen magas (3,49), ugyanakkor ez az érték is jelentősen elmarad az alkoholfogyasztás megítélésétől, ami tovább erősíti azt a képet, hogy a helyi közösség a legális szerhasználatot érzékeli a legjelentősebb problémának.

A kérdőíves kutatás egyik legfontosabb tanulsága, hogy a válaszadók a szerhasználat hátterében elsősorban mentális, családi és társadalmi okokat látnak.

A fiatalok veszélyeztetettségét leginkább: a kortársnyomás, a közösségi média hatása, a könnyű hozzáférhetőség, a mentális problémák növekedése, a családi konfliktusok, a magány és izoláció, a jövőkép hiánya, valamint a közösségi kapcsolatok gyengülése növeli.

A válaszok alapján a legveszélyeztetettebb korosztály a 15–18 éves, illetve a 19–25 éves fiatalok csoportja. A szerhasználat sok esetben menekülési formaként jelenik meg a stressz, a szorongás, az önértékelési problémák, a kilátástalanság és a családi nehézségek kezelésére. A mentális problémák és a szerhasználat közötti kapcsolat különösen erősen jelent meg a kutatásban. Többen hangsúlyozták, hogy a fiatalok jelentős része nem rendelkezik megfelelő konfliktuskezelési és érzelemszabályozási készségekkel, ezért a szerhasználat sok esetben feszültségoldó vagy menekülési eszközzé válik.

A kutatás alapján különösen aggasztó a korai alkoholfogyasztás és a nikotinhasználat normalizálódása. A válaszadók szerint a fiatalok körében sok esetben társadalmilag elfogadott a rendszeres alkoholfogyasztás, miközben annak egészségügyi, családi és közösségi következményei súlyosak lehetnek. Több válaszadó szerint az alkohol sok esetben „belépő szerként" jelenik meg más pszichoaktív anyagok kipróbálása előtt. Az online tér szerepe szintén egyre jelentősebb. A közösségi média platformjai, az online influenszerek és az interneten megjelenő szerhasználati minták jelentősen befolyásolják a fiatalok attitűdjeit. A folyamatos online jelenlét növeli a társas nyomást, az összehasonlításból eredő szorongást és a teljesítménykényszert, miközben csökkentheti a személyes közösségi kapcsolatok erejét.

A kérdőíves felmérés szerint a prevenciós rendszer egyik legnagyobb problémája, hogy a jelenlegi programok gyakran:

- alkalomszerűek,
- nem elég hitelesek,
- nem interaktívak,
- nem reagálnak a fiatalok valódi problémáira,
- és nem biztosítanak hosszú távú támogatást.

A válaszadók erős igényt fogalmaztak meg olyan prevenciós programokra, amelyek:

- rendszeresen jelen vannak az iskolákban,
- élményalapú és interaktív módszereket alkalmaznak,
- hiteles szakembereket
- foglalkoznak a mentális egészséggel,
- támogatják a segítségkérést,
- és a fiatalokat aktív résztvevőként kezelik.

A segítségkérés egyik legfontosabb akadályaként a stigma és az információhiány jelent meg. A kérdőívben szereplő „Mennyire könnyű szerhasználóként segítséget kapni Újpesten?" kérdésre adott válaszok átlaga mindössze 2,69 volt az 5 fokú skálán, ami arra utal, hogy a válaszadók jelentős része nehézkesnek vagy bizonytalannak látja a segítségnyújtás elérhetőségét. A kutatás alapján jól látható az az ellentmondás, hogy miközben a szerhasználati problémák súlyosságát a válaszadók magasnak értékelik, addig az ellátórendszerbe és a segítségnyújtásba vetett bizalom alacsonyabb.

Több válaszadó jelezte, hogy:

- nem tudják, hová lehet fordulni segítségért,
- kevés az információ az elérhető szolgáltatásokról,
- nehéz eligazodni az ellátórendszerben,
- valamint sok érintett fél a megbélyegzéstől.

A szégyenérzet és a társadalmi stigma különösen a fiatalok és a családtagok körében jelentős akadálya lehet a korai segítségkérésnek. A probléma felismerése ezért önmagában nem elegendő: szükséges a szolgáltatások láthatóságának növelése, a segítségkérés normalizálása és a bizalom erősítése is.

A kutatás arra is rámutatott, hogy a fiatalok számára kevés a biztonságos közösségi tér és a szermentes szabadidős alternatíva. Több válaszadó szerint a közösségi kapcsolatok gyengülése, az ingyenesen elérhető programok hiánya és a fiatalokat megszólító közösségi lehetőségek szűkössége növeli a szerhasználati kockázatokat.

Stratégiai célok

1. Az egészségtudatosság növelése

A stratégia egyik alapvető célja, hogy a fiatalok hiteles, korszerű és életkorukhoz igazított információkat kapjanak a szerhasználat egészségügyi, pszichológiai és társadalmi következményeiről. Kiemelten fontos, hogy a prevenció ne kizárólag tiltásra vagy elrettentésre épüljön, hanem segítse a tudatos, felelős döntéshozatalt és az egészséges életmódhoz kapcsolódó pozitív minták kialakulását.

Az egészségtudatosság fejlesztésének része:

- az alkohol-, dohány- és droghasználat kockázatainak megismertetése,
- a mentális egészség jelentőségének hangsúlyozása,
- a digitális és online tér kockázatainak tudatosítása,
- az egészséges életmódot támogató közösségi és szabadidős alternatívák népszerűsítése,
- valamint a fiatalok kritikus gondolkodásának és médiatudatosságának fejlesztése.

A cél, hogy a fiatalok képesek legyenek felismerni a kockázatos helyzeteket, kritikusan értelmezni a közösségi médiából érkező hatásokat, és tudatosabban viszonyuljanak saját egészségükhöz és életmódjukhoz.

2. A reziliencia és életvezetési készségek fejlesztése

A szerhasználat megelőzésének egyik legfontosabb védőfaktora a megfelelő mentális ellenállóképesség és az életvezetési készségek megléte. A stratégia célja, hogy a gyermekek és fiatalok képesek legyenek a stressz, a társas nyomás, a konfliktusok és a krízishelyzetek kezelésére, valamint saját mentális jóllétük megőrzésére.

A fejlesztendő készségek közé tartozik:

- az önismeret és önértékelés erősítése,
- az érzelemszabályozás,
- a konfliktuskezelés,
- a kommunikációs és kapcsolati készségek fejlesztése,
- a problémamegoldó képesség,
- valamint a segítségkérés képessége.

Kiemelt cél, hogy a fiatalok egészséges megküzdési stratégiákat sajátítsanak el, jobban kezeljék a kudarcokat és a társas nyomást, valamint kevésbé váljanak sérülékennyé a szerhasználattal szemben.

A reziliencia fejlesztése hosszú távon hozzájárulhat a mentális problémák, az izoláció, az agresszió és a kockázati magatartások csökkentéséhez is.

3. A korai szerhasználat és alkoholfogyasztás csökkentése

Kiemelt stratégiai cél a korai alkoholfogyasztás, dohányzás, elektronikus cigaretta-használat és illegális szerkipróbálás visszaszorítása. A kutatások és a helyi felmérések egyaránt azt mutatják, hogy a korai szerhasználat növeli a későbbi függőség, mentális problémák és társadalmi nehézségek kialakulásának kockázatát.

A stratégia ezért hangsúlyt helyez:

- a korai prevencióra,
- az iskolai és közösségi programokra,
- a szülők és pedagógusok bevonására,
- a korai jelzőrendszer erősítésére,
- valamint a fiatalokat érő online és kortárshatások tudatos kezelésére.

Különösen fontos a legális szerek – elsősorban az alkohol és a nikotintartalmú termékek – használatának visszaszorítása, mivel a helyi kérdőíves felmérés szerint a válaszadók ezeket érzékelik a legsúlyosabb problémának.
A cél nemcsak a szerkipróbálás életkorának kitolása, hanem annak elérése is, hogy a fiatalok számára a szermentes életmód valódi és elérhető alternatívává váljon.

4. A családi és közösségi támogatórendszerek erősítése

A megelőzés hatékonysága nagymértékben függ a családi és közösségi kapcsolatok minőségétől. A stratégia célja, hogy a szülők, pedagógusok, civil szervezetek, sportközösségek és helyi intézmények aktív szereplőivé váljanak a prevenciós folyamatoknak.
Kiemelt cél:

- a családok támogatása és edukációja,
- a szülői kompetenciák erősítése,
- az iskolák és segítő szakemberek együttműködésének fejlesztése,
- a helyi közösségi programok támogatása,
- valamint a fiatalokat befogadó és támogató közösségi terek fejlesztése.

Az erős közösségi kapcsolatok védőfaktort jelenthetnek a szerhasználattal, izolációval és mentális problémákkal szemben. Az újpesti stratégia ezért kiemelten támogatja a közösségi szemléletű, együttműködésen alapuló prevenciós modelleket.
A helyi sajátosságokra építve különösen fontos az iskolák, sportegyesületek, ifjúsági közösségek, civil szervezetek és helyi szolgáltatók – kiemelten a szociális, gyermekjóléti alapellátások -együttműködésének erősítése, valamint a fiatalok számára elérhető közösségi és szabadidős lehetőségek bővítése.

5. A segítségkérés kultúrájának fejlesztése

A stratégia fő feladatai közé tartozik, hogy a pszichológiai, mentálhigiénés és addiktológiai segítség igénybevétele természetesebbé, könnyebben elérhetővé és kevésbé stigmatizálttá váljon a fiatalok és családjaik számára.
A kérdőíves felmérés eredményei alapján sok érintett nem tudja, hová fordulhat segítségért, illetve tart a megbélyegzéstől.
Ezért különösen fontos:

- a segítségnyújtási lehetőségek láthatóbbá tétele,

- az információhoz való hozzáférés javítása,
- az érzékenyítő és stigmaellenes programok indítása,
- a korai segítségkérés ösztönzése,
- valamint a fiatalbarát, könnyen elérhető szolgáltatások fejlesztése.

Kiemelt cél olyan támogató környezet kialakítása, ahol a segítségkérés nem szégyen vagy kudarc, hanem természetes és elfogadott lépés a problémák kezelésében.
A stratégia hosszú távú célja egy olyan helyi prevenciós és támogató rendszer kialakítása, amelyben a fiatalok, családok és szakemberek közötti bizalom erősödik, az ellátások könnyebben elérhetővé válnak, és a korai segítségkérés lehetősége valóban működő alternatívát jelent az érintettek számára.

Főbb intézkedések

1. Iskolai prevenciós programok

Az iskolák kiemelt szerepet töltenek be a prevencióban, mivel a gyermekek és fiatalok mindennapi életének egyik legfontosabb színterét jelentik. A stratégia célja olyan hosszú távon működő, rendszeres és egymásra épülő prevenciós programok kialakítása, amelyek nem kizárólag a szerhasználat veszélyeire koncentrálnak, hanem támogatják a mentális egészséget, az önismeretet, az egészséges döntéshozatalt és a közösségi kapcsolatok erősítését is.
A helyi kérdőíves felmérés alapján a fiatalok a hagyományos, egyszeri előadásokat kevéssé érzik hitelesnek és hatékonynak. Ezért az újpesti prevenciós programoknak interaktív, élményalapú és részvételre építő módszereket szükséges alkalmazniuk.
Főbb intézkedések:

- rendszeres prevenciós foglalkozások valamennyi korosztály számára,
- életkori sajátosságokhoz igazított programok kialakítása,
- hiteles szakemberek, addiktológiai szakértők és felépülő érintettek bevonása,
- interaktív módszerek, csoportmunka és szituációs gyakorlatok alkalmazása,
- a digitális és online tér kockázatainak feldolgozása,
- médiatudatosság és kritikus gondolkodás fejlesztése,
- pedagógusok továbbképzése és érzékenyítése,
- a pedagógusok, családsegítő szakemberek és más, gyermekekkel és családokkal kapcsolatban álló segítők rendszeres addiktológiai és korai felismerést támogató szakmai felkészítésének ösztönzése, az iskolai korai jelzőrendszer erősítése,

- szülői fórumok és családi edukációs programok szervezése,
- A szülők bevonása a prevenció horizontális eleme. A szülői programoknak támogatniuk kell a korai figyelmeztető jelek felismerését, a szerhasználattal és az új pszichoaktív, illetve nikotintartalmú termékekkel kapcsolatos naprakész ismeretek megszerzését, a családi kommunikáció és konfliktuskezelés fejlesztését, továbbá a helyben elérhető segítségnyújtási lehetőségek megismerését.
- az iskolapszichológusokkal és segítő szakemberekkel való együttműködés fejlesztése.
- A prevenciós tevékenységek megvalósításában kiemelt partnerként indokolt építeni az óvodai és iskolai szociális segítők meglévő intézményi kapcsolataira és bizalmi jelenlétére. Addiktológiai szakemberekkel együttműködve életkorhoz igazított, interaktív és élménypedagógiai elemeket alkalmazó foglalkozások fejleszthetők, amelyek a felső tagozatos és középiskolás korosztály sajátosságaihoz igazodnak.

Kiemelt cél, hogy az iskolákban működő prevenció ne kampányszerű legyen, hanem hosszú távú, kiszámítható és bizalmi kapcsolatokra épülő folyamatként működjön. [5] Az újpesti stratégia támogatja olyan helyi prevenciós hálózat kialakítását, amelyben az oktatási intézmények, a civil szervezetek, a szakemberek és az önkormányzat együttműködve vesznek részt. A programoknak külön figyelmet kell fordítaniuk:

- a korai alkoholfogyasztás visszaszorítására,
- az elektronikus cigaretta és vape termékek terjedésére,
- a mentális problémák felismerésére,
- valamint az online térből érkező kockázatok kezelésére.
- bullying prevenció

2. Kortárssegítő programok

A fiatalok döntéseire és viselkedésére jelentős hatással vannak kortársi kapcsolataik. A kutatások és a helyi tapasztalatok egyaránt azt mutatják, hogy a kortárs közösségek szerepe meghatározó a szerhasználati minták kialakulásában, ugyanakkor megfelelő támogatással a kortárs kapcsolatok erős védőfaktort is jelenthetnek.

[5] European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. (2019). European Prevention Curriculum (EUPC): A handbook for decision-makers, opinion-makers and policy-makers in science-based prevention of substance use. Publications Office of the European Union. https://doi.org/10.2810/852697

Az újpesti stratégia ezért kiemelten támogatja a pozitív kortárs minták és közösségi szerepek erősítését. A cél olyan fiatal közösségek kialakítása, amelyek képesek egymás számára támogató, biztonságos és hiteles közeget biztosítani.

Főbb intézkedések:

- kortárssegítő képzések szervezése,
- diákmentor-hálózat kialakítása az iskolákban,
- ifjúsági vezetők és közösségszervezők képzése,
- közösségi programok és ifjúsági események támogatása,
- prevenciós kampányok fiatalok aktív bevonásával,
- önkéntes ifjúsági programok fejlesztése,
- közösségi média alapú szemléletformáló programok indítása,
- felépülő fiatal érintettek tapasztalatainak bevonása.
- A felépülő érintettek bevonása akkor támogatható, ha az szakmailag előkészített, etikus és a célcsoport életkorához igazított keretek között történik; személyes tapasztalataik a segítségkérés és a felépülés lehetőségének hiteles bemutatását erősíthetik.

A kortárssegítő programok célja nem csupán az információátadás, hanem a közösségi összetartozás, az empátia és a társadalmi felelősségvállalás erősítése is.

Kiemelt cél, hogy a fiatalok:

- felismerjék egymás problémáit,
- tudják, hogyan kérhetnek segítséget,
- képesek legyenek támogatni társaikat,
- és pozitív mintát közvetítsenek közösségeikben.

Az újpesti stratégia támogatja olyan ifjúsági közösségi platformok és programok kialakítását, amelyek a fiatalokat aktív szereplőként vonják be a prevenciós folyamatokba.

3. Mentális egészség fejlesztése

A kérdőíves felmérés, valamint a hazai és nemzetközi kutatások egyaránt megerősítik, hogy a mentális problémák és a szerhasználat között szoros kapcsolat áll fenn. A szorongás, a depresszió, a magány, az önértékelési problémák és a tartós stressz jelentősen növelik a fiatalok sérülékenységét. A stratégia ezért kiemelt prioritásként kezeli a mentális egészség fejlesztését és a korai pszichés problémák felismerését.

Főbb programterületek:

- stresszkezelési tréningek,
- önismereti foglalkozások,
- konfliktuskezelési és kommunikációs készségek fejlesztése,
- érzelmi intelligencia fejlesztése,
- rezilienciafejlesztő programok,
- mentálhigiénés szemléletformálás,
- iskolapszichológusi és mentálhigiénés kapacitások erősítése,
- segítségkérési lehetőségek népszerűsítése,
- krízisintervenciós lehetőségek fejlesztése,
- fiatalbarát konzultációs és tanácsadási lehetőségek kialakítása.

A cél olyan támogató környezet kialakítása, ahol a mentális problémák felismerése és kezelése természetesebbé válik, és ahol a fiatalok biztonságosan fordulhatnak segítségért.

Kiemelten fontos:

- a mentális problémák korai felismerése,
- a gyermekvédelmi és szociális
- az iskolai és családi jelzőrendszerek fejlesztése,
- valamint a stigma csökkentése.

Az újpesti stratégia hosszú távú célja egy olyan helyi mentális egészségfejlesztő hálózat kialakítása, amelyben az oktatási, egészségügyi, szociális és civil szereplők összehangoltan működnek együtt.

4. Közösségi és szabadidős programok

A biztonságos, támogató közösségi környezet kialakítása alapvető védőfaktort jelent a szerhasználattal szemben. A helyi kutatások alapján a közösségi kapcsolatok gyengülése, a szermentes alternatívák hiánya és a fiatalok számára elérhető közösségi terek korlátozott száma növeli a szerhasználati kockázatokat.

Az újpesti stratégia ezért kiemelten támogatja a közösségi és szabadidős programok fejlesztését, különösen a fiatalok aktív bevonásával.

Támogatandó területek:

- sportprogramok és rekreációs lehetőségek,
- művészeti és kulturális foglalkozások,

- ifjúsági klubok és közösségi terek fejlesztése,
- nyári és szabadidős programok,
- családi események
- közösségépítő rendezvények,
- önkéntes és civil programok,
- hátrányos helyzetű fiatalokat támogató programok.

Kiemelt cél olyan közösségi terek kialakítása és fejlesztése, ahol a fiatalok:

- biztonságos környezetben tölthetik szabadidejüket,
- támogató közösségeket találhatnak,
- pozitív élményekhez és kapcsolatokhoz juthatnak,
- valamint szermentes alternatívákat ismerhetnek meg.

A stratégia támogatja az önkormányzat, az iskolák, sportegyesületek, kulturális intézmények és civil szervezetek együttműködését annak érdekében, hogy a fiatalok számára elérhetőbbé váljanak a közösségi programok.

A hosszú távú cél egy olyan helyi közösségi rendszer erősítése, amely hozzájárul a fiatalok mentális jóllétéhez, társadalmi integrációjához és egészségesebb életmódjához.

II. KEZELÉS, ELLÁTÁS, FELÉPÜLÉS

Helyzetkép

Az addiktológiai és mentálhigiénés ellátórendszer az elmúlt években jelentős terhelés alá került országos és fővárosi szinten egyaránt. A szerhasználati problémák összetettebbé válása, a mentális zavarok gyakoribb megjelenése, valamint a szociális nehézségek erősödése miatt egyre nagyobb igény mutatkozik a könnyen elérhető, komplex és hosszú távon is fenntartható segítségnyújtásra.

Újpesten is érzékelhető, hogy sok érintett és család csak későn jut megfelelő ellátáshoz. Az addiktológiai, pszichológiai és pszichiátriai szolgáltatásokhoz való hozzáférés több tényező miatt nehézkes: hosszú várólisták, kapacitáshiány, területi egyenlőtlenségek, valamint a segítségkéréshez kapcsolódó stigma egyaránt akadályozzák az időben történő beavatkozást. Különösen nehéz helyzetben vannak azok a fiatalok és családok, akik egyszerre küzdenek mentális, szociális és szerhasználati problémákkal.

Az ellátórendszer egyik legsúlyosabb problémája a szakemberhiány. Addiktológiai konzultánsokból, pszichológusokból, pszichiáterekből, szociális munkásokból és gyermek- és ifjúságvédelmi szakemberekből országos szinten is hiány mutatkozik. A túlterheltség miatt a szakemberek sok esetben kríziskezelésre kényszerülnek, miközben korlátozott lehetőség jut a hosszú távú támogatásra, az utánkövetésre és a személyre szabott segítségnyújtásra.

A várólisták több területen is komoly problémát jelentenek. A pszichológiai és pszichiátriai ellátások esetében sokszor heteket vagy hónapokat kell várni az első konzultációra, ami különösen veszélyes lehet krízishelyzetben lévő fiatalok vagy súlyos szerhasználati problémával élők esetében. A korai segítség hiánya növeli a problémák elmélyülésének és a társadalmi kirekesztődésnek a kockázatát.

Az ellátási hiányok különösen erősen jelennek meg az alacsonyküszöbű szolgáltatások, a közösségi ellátások, a családterápiás lehetőségek, valamint a fiatalokra szabott addiktológiai programok területén. Sok esetben hiányzik a különböző rendszerek – egészségügy, szociális ellátás, oktatás, gyermekvédelem, rendészet – hatékony együttműködése és az esetek összehangolt kezelése.

A felépülés és reintegráció támogatása szintén hiányos. Az ellátásból kikerülő személyek gyakran nehezen találnak stabil lakhatást, munkalehetőséget vagy támogató közösséget. A visszaesés kockázatát jelentősen növeli a társadalmi izoláció, a szegénység, a családi konfliktusok és a mentális problémák fennmaradása. A felépülés ma már nem kizárólag

absztinenciát jelent, hanem hosszú távú életminőség-javulást, társadalmi beilleszkedést és stabil emberi kapcsolatok kialakítását is.

Az Újpesten végzett kérdőíves kutatás eredményei azt mutatják, hogy a lakosság és a szakmai szereplők elsősorban nem az illegális szerekhez, hanem a legális szerhasználathoz kapcsolódó problémákat érzékelik a legsúlyosabbnak. A válaszadók a dohánytermékek és az alkohol használatát ítélték a legelterjedtebbnek a kerületben, és a legális szerhasználatot összességében nagyobb társadalmi problémának tartották, mint az illegális drogok használatát. Ez arra utal, hogy a helyi stratégia nem szűkítheti le a beavatkozásokat kizárólag az illegális szerekre, hanem komplex addiktológiai és mentálhigiénés megközelítésre van szükség.

A kutatás eredményei megerősítették azt is, hogy a segítségnyújtó rendszerhez való hozzáférés jelentős akadályokba ütközik. A válaszadók szerint különösen nehéz megfelelő támogatást találni a hozzátartozók számára, de a szerhasználattal élő emberek segítséghez jutását is alacsony hatékonyságúnak ítélték meg. Ez arra mutat rá, hogy nemcsak az addiktológiai kezelés fejlesztése szükséges, hanem a családok, szülők és közvetlen környezet támogatása is kiemelt feladat.

A kérdőív alapján egyértelmű társadalmi támogatottsága van a közegészségügyi és szociális megközelítésnek. A válaszadók a megelőzést, a kezelést, valamint a mentális egészséget és szociális jóllétet támogató programokat tartották a legfontosabb prioritásoknak, míg a büntetőjogi és rendészeti megközelítések jóval kisebb támogatást kaptak. Ez összhangban áll a fővárosi drogstratégia szemléletével és a modern nemzetközi addiktológiai irányelvekkel, amelyek szerint a szerhasználat kezelésének középpontjában az egészségügyi, mentális és szociális támogatásnak kell állnia.

Újpest számára kiemelten fontos a kerületben működő, illetve könnyen elérhető fővárosi szolgáltatók közötti együttműködés erősítése. Az addiktológiai és mentálhigiénés ellátásban fontos szerepet tölthetnek be a háziorvosi szolgálatok, a pszichiátriai és addiktológiai szakrendelések, a család- és gyermekjóléti szolgálatok, az iskolai szociális segítők, az ifjúsági szolgáltatások, valamint a civil és egyházi fenntartású segítő szervezetek. A stratégia fontos célja, hogy ezek a szereplők ne elkülönülten működjenek, hanem összehangolt jelző- és együttműködési rendszert alkossanak.

A modern addiktológiai szemlélet, valamint a fővárosi drogstratégia irányelvei alapján a szerhasználat kezelése csak komplex, emberközpontú és traumaérzékeny megközelítéssel lehet eredményes. A problémák hátterében gyakran gyermekkori traumák, mentális zavarok,

családi nehézségek, szegénység, hajléktalanság vagy társadalmi izoláció áll. Ezért az ellátásnak nem kizárólag a szerhasználatra, hanem az érintett teljes élethelyzetére kell reagálnia.[6]

Stratégiai célok

A stratégia célja olyan helyi ellátási és támogatási rendszer erősítése, amely időben, hozzáférhető módon és összehangoltan képes segítséget nyújtani az érintettek és családjaik számára.

Kiemelt cél a szolgáltatásokhoz való könnyebb hozzáférés biztosítása. Ennek része a korai segítségnyújtás erősítése, az alacsonyküszöbű és közösségi szolgáltatások fejlesztése, valamint az, hogy az érintettek stigma és félelem nélkül fordulhassanak segítségért. Fontos szempont, hogy a fiatalok, a veszélyeztetett csoportok és a halmozott problémákkal élők számára is elérhető legyen megfelelő támogatás.

A stratégia hangsúlyosan kezeli a családok támogatását. A szerhasználat nemcsak az egyént, hanem a teljes családi rendszert érinti: gyakoriak a konfliktusok, a kommunikációs nehézségek, az érzelmi terhek és a bizonytalanság. A családtagok támogatása, edukációja és bevonása a felépülési folyamatba jelentősen növelheti a hosszú távú eredményességet.

Kiemelt stratégiai cél a reintegráció támogatása. A felépülés fenntartásához alapvető fontosságú a stabil lakhatás, a munkavállalás lehetősége, a közösségi kapcsolatok erősítése és az önálló életvezetési készségek fejlesztése. A stratégia célja olyan támogató környezet kialakítása, amely csökkenti a társadalmi kirekesztődést és elősegíti az érintettek aktív közösségi részvételét.

A hosszú távú felépülés támogatása szintén alapelvként jelenik meg. A modern szakmai szemlélet szerint a felépülés nem egyszeri esemény, hanem hosszú folyamat, amely során az érintett fokozatosan képes visszaszerezni testi, lelki és társadalmi stabilitását. Ehhez folyamatos támogatásra, biztonságos kapcsolatokra és kiszámítható segítő rendszerekre van szükség.

A stratégia kiemelt célja olyan integrált kerületi a meglévő együttműködési hálózat megerősítése és összehangolása, amelyben az egészségügyi, oktatási, szociális, gyermekvédelmi és közösségi szereplők összehangoltan reagálnak a szerhasználathoz

[6] World Health Organization, & United Nations Office on Drugs and Crime. (2020). International standards for the treatment of drug use disorders: Revised edition incorporating results of field-testing. World Health Organization.

kapcsolódó problémákra. Az együttműködés célja a korai felismerés, a gyors segítségnyújtás, az ellátások közötti átjárhatóság javítása és a hosszú távú felépülés támogatása.

Főbb intézkedések

1. Addiktológiai segítségnyújtás fejlesztése

A stratégia támogatja a helyi addiktológiai és mentálhigiénés szolgáltatások fejlesztését, különös tekintettel a korai segítségnyújtásra és az alacsonyküszöbű ellátásokra.

Kiemelt intézkedések:

- addiktológiai konzultációs lehetőségek bővítése;
- pszichológiai és mentálhigiénés támogatás erősítése;
- családsegítő és családkonzultációs szolgáltatások fejlesztése;
- fiatalokra szabott tanácsadási és krízisintervenciós lehetőségek biztosítása;
- online és anonim segítségnyújtási formák támogatása;
- intézmények közötti együttműködés és jelzőrendszeri koordináció erősítése.
- szakemberek számának növelése
- marginalizált, hátrányos helyzetű és kisebbségi csoportok speciális szemléletű inkluzív ellátása

A stratégia ösztönzi a traumaérzékeny, emberközpontú és ártalomcsökkentő szemlélet alkalmazását valamennyi segítő területen.

2. A felépülés támogatása

A hosszú távú felépülés támogatása érdekében fontos olyan közösségi és személyes támogató rendszerek kialakítása, amelyek segítik az érintettek társadalmi visszailleszkedését és stabilitását. Kiemelt intézkedések:

- önsegítő és felépülési közösségek támogatása;
- mentorprogramok és kortárssegítő rendszerek kialakítása;
- felépülési utakhoz kapcsolódó egyéni támogatás biztosítása;
- közösségi programok és társas kapcsolatok erősítése;
- munkaerőpiaci reintegrációt segítő szolgáltatások fejlesztése;
- képzési és foglalkoztatási lehetőségekhez való hozzáférés támogatása.

A stratégia célja, hogy a felépülés ne elszigetelt folyamat legyen, hanem valós közösségi beágyazottsággal és hosszú távú perspektívával rendelkező életút.

3. Szociális támogatás és komplex esetkezelés

A szerhasználati problémák kezelésében alapvető jelentőségű a szociális biztonság megerősítése. Az érintettek jelentős része egyszerre küzd lakhatási, megélhetési, mentális és kapcsolati nehézségekkel, ezért komplex esetkezelésre van szükség.

Kiemelt intézkedések:

- lakhatási támogatásokhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés segítése;
- támogatott lakhatás lehetőségének bővítése
- foglalkoztatási és szociális programok összehangolása;
- egyéni esetkezelés és koordináció erősítése;
- veszélyeztetett családok célzott támogatása;
- utcai és közösségi szociális munka fejlesztése;
- civil és egyházi szervezetekkel való együttműködések erősítése.

A stratégia célja a meglévő szolgáltatások közötti integráció, koordináció és átjárhatóság javítása, amely képes egyszerre reagálni az egészségügyi, mentális és szociális problémákra, és amely hosszú távon is támogatja az érintettek életminőségének javulását.

III. ÁRTALOMCSÖKKENTÉS

Helyzetkép

Az ártalomcsökkentés a modern drogpolitika és addiktológiai szemlélet egyik alapvető pillére, amelynek célja a szerhasználatból eredő egészségügyi, pszichés és társadalmi károk mérséklése. A fővárosi drogstratégia irányelveivel összhangban Újpest drogstratégiája is abból indul ki, hogy a szerhasználat kezelése nem kizárólag absztinenciaközpontú vagy rendészeti kérdés, hanem közegészségügyi, szociális és emberi jogi szempontokat is figyelembe vevő komplex feladat.

Az elmúlt években több budapesti kerülethez hasonlóan Újpesten is érzékelhetővé váltak a közterületi szerhasználattal kapcsolatos problémák. Egyes közterületeken megjelenő alkoholfogyasztás, nyílt droghasználat, konfliktushelyzetek és lakossági panaszok fokozzák a biztonságérzet csökkenését, ugyanakkor a jelenségek hátterében gyakran súlyos szociális és mentális problémák húzódnak meg. A hajléktalanság, az elszegényedés, a pszichiátriai problémák és a társadalmi izoláció sok esetben közvetlenül kapcsolódnak a szerhasználathoz.

Jelentős problémát jelent a rejtőzködő használók magas száma is. Sok érintett a stigmatizációtól, a büntetéstől vagy a társadalmi kirekesztéstől való félelem miatt nem fordul segítségért, és láthatatlan marad az ellátórendszer számára. Különösen igaz ez a fiatalokra, a nőkre, a lakhatási problémákkal élőkre, valamint azokra, akik egyszerre küzdenek mentális és szerhasználati problémákkal.

A kérdőíves kutatás eredményei alapján az újpesti lakosság és szakmai szereplők elsősorban az alkohol- és dohányfogyasztást érzékelik a legelterjedtebb problémának. Ez különösen fontos szempont az ártalomcsökkentés területén, hiszen a társadalmi károk jelentős részét nem kizárólag az illegális szerhasználat okozza, hanem a széles körben elfogadott legális szerekhez kapcsolódó egészségügyi és szociális problémák is.

A kutatás azt is megmutatta, hogy az emberek elsősorban megelőző, kezelő és támogató megoldásokat várnak a kerületi drogstratégiától, és jóval kisebb hangsúlyt helyeznek a büntető jellegű megközelítésekre. Ez megerősíti annak szükségességét, hogy az ártalomcsökkentés helyi szinten is a közegészségügyi biztonságot, az emberi élet védelmét és a társadalmi reintegrációt helyezze előtérbe.

A modern ártalomcsökkentő szemlélet szerint az aktív szerhasználókkal való kapcsolatfelvétel, a bizalomépítés és az alapvető egészségügyi támogatás biztosítása nemcsak az érintettek érdeke, hanem a teljes közösség biztonságát és egészségi állapotát is szolgálja. Az

ellátórendszer szereplőinek együttműködése – különösen az egészségügyi, szociális, oktatási és közösségi intézmények között – alapvető feltétele a hatékony beavatkozásnak.

A fertőzési és egészségügyi kockázatok továbbra is komoly kihívást jelentenek. A rossz higiénés körülmények, a kockázatos szerhasználati formák, a nem megfelelő egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés és az alacsony egészségtudatosság növelik a fertőző betegségek, a túladagolások és az egészségkárosodás veszélyét. A stimulánsok és új pszichoaktív szerek terjedése ráadásul sok esetben kiszámíthatatlan egészségügyi következményekkel jár.

Az ártalomcsökkentő szolgáltatások működésének egyik legnagyobb akadálya továbbra is a stigmatizáció. A szerhasználó emberekkel szembeni társadalmi előítéletek sok esetben akadályozzák a segítségkérést, nehezítik a reintegrációt és fokozzák az elszigetelődést. A modern szakmai szemlélet ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az emberi méltóság tisztelete, a bizalomépítés és az elfogadó segítő kapcsolatok alapvető feltételei a hosszú távú változásnak.

Az ártalomcsökkentés nem ösztönzi a szerhasználatot, hanem az életvédelem, a közegészségügyi biztonság és a társadalmi stabilitás erősítését szolgálja. A nemzetközi és hazai szakmai tapasztalatok egyaránt azt mutatják, hogy az alacsonyküszöbű és ártalomcsökkentő szolgáltatások csökkentik a halálozást, javítják az ellátórendszerhez való kapcsolódást és mérséklik a közterületi konfliktusokat.

Stratégiai célok

A stratégia célja az egészségkárosodás és a társadalmi ártalmak csökkentése, valamint az emberi élet és méltóság védelme. Az ártalomcsökkentés kiemelt feladata, hogy az aktív szerhasználókat is elérje, kapcsolatot alakítson ki velük, és fokozatosan segítse őket az egészségügyi, szociális és addiktológiai ellátások irányába.

Kiemelt stratégiai cél az egészségkárosodások mérséklése. Ennek része a fertőzések megelőzése, a túladagolások számának csökkentése, az egészségügyi edukáció erősítése és az alapvető egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása.

A stratégia fontos célként kezeli az életmentést és a krízishelyzetek korai felismerését. A modern addiktológiai szemlélet szerint minden kapcsolatfelvétel lehetőség a segítségnyújtásra, ezért különösen fontos az alacsonyküszöbű, könnyen hozzáférhető és bizalmi alapú szolgáltatások fejlesztése.

Kiemelt cél a szolgáltatások elérhetőségének javítása. Az érintettek számára olyan segítő rendszert szükséges kialakítani, amely rugalmasan, gyorsan és stigma nélkül biztosít támogatást, különösen a leginkább veszélyeztetett csoportok számára. A stratégia egyúttal a

közösségi biztonság növelését is célul tűzi ki. Az ártalomcsökkentő szemlélet hozzájárulhat a közterületi konfliktusok csökkentéséhez, az együttélési problémák kezeléséhez és a lakosság biztonságérzetének javításához. A hangsúly a konfliktusok megelőzésén, a szakmai együttműködésen és az emberközpontú problémakezelésen van.

Főbb intézkedések

1. Alacsonyküszöbű szolgáltatások fejlesztése

A stratégia támogatja az olyan alacsonyküszöbű szolgáltatások fejlesztését, amelyek közvetlenül képesek elérni a legveszélyeztetettebb csoportokat, és kapcsolatot teremteni azokkal az emberekkel is, akik jelenleg kívül vannak az ellátórendszeren.

Kiemelt intézkedések:

- utcai és közösségi szociális munka erősítése;
- mobil és terepi segítő jelenlét támogatása;
- információadás és egészségügyi tájékoztatás biztosítása;
- anonim és könnyen elérhető konzultációs lehetőségek fejlesztése;
- bizalomépítő, elfogadó segítő kapcsolatok kialakítása;
- online segítségnyújtási és elérési formák fejlesztése.

Az alacsonyküszöbű szolgáltatások célja, hogy az érintettek számára első kapcsolatpontot biztosítsanak, csökkentsék az izolációt és elősegítsék a további ellátásokba való bekapcsolódást.

2. Egészségügyi ártalomcsökkentés

A stratégia hangsúlyosan kezeli a közegészségügyi szemlélet erősítését és az egészségügyi kockázatok csökkentését.

Kiemelt intézkedések:

- fertőzésmegelőzési programok támogatása;
- túladagolás-prevenciós edukáció fejlesztése;
- egészségügyi és higiénés információk biztosítása;
- korai figyelmeztető és krízisészlelő mechanizmusok erősítése;
- elsősegélynyújtási és életmentési ismeretek terjesztése;
- a segítő intézmények ártalomcsökkentő szemléletének erősítése.

A stratégia támogatja a traumaérzékeny, emberi jogi alapú és tudományosan megalapozott megközelítéseket, amelyek bizonyítottan javítják az érintettek egészségi állapotát és csökkentik a halálozási kockázatokat

3. Konfliktuskezelés és szakmai együttműködés

Az ártalomcsökkentés fontos eleme a közterületi konfliktusok kezelése és a különböző szakmai szereplők együttműködésének erősítése.

Kiemelt intézkedések:

- közterületi koordináció fejlesztése;
- mediációs és konfliktuskezelési eszközök alkalmazása;
- rendészeti, szociális, egészségügyi és civil szereplők együttműködésének erősítése;
- közösségi alapú problémamegoldási modellek támogatása.
- egészségügyi, oktatási és szociális intézmények közötti rendszeres szakmai konzultációk kialakítása;
- közös esetkezelési és jelzőrendszeri együttműködések fejlesztése;
- traumaérzékeny és ártalomcsökkentő szemléletű szakmai képzések szervezése;
- rendészeti fókusz helyett egészségügyi és szociális alapú megközelítések erősítése;
- a szerhasználó személyek kriminalizációjának csökkentését támogató együttműködési gyakorlatok ösztönzése;
- lakossági érzékenyítő és közösségi párbeszédet támogató programok szervezése.

A stratégia célja, hogy az ártalomcsökkentés ne elkülönült szakmai területként jelenjen meg, hanem a helyi intézmények, szolgáltatások és közösségi szereplők közös szemléletévé váljon. Az emberközpontú, együttműködésre épülő megközelítés hosszú távon hozzájárulhat a közösségi biztonság, az egészségügyi stabilitás és a társadalmi kohézió erősítéséhez.

IV. Kínálatcsökkentés és közbiztonság

Helyzetkép

A drogprobléma kezelésében a prevenció és egészségfejlesztés mellett kiemelt jelentősége van a kínálatcsökkentésnek és a közbiztonság erősítésének is. A helyi tapasztalatok, a kérdőíves kutatás eredményei, valamint az országos és fővárosi tendenciák alapján a szerhasználat és a terjesztés formái az elmúlt években jelentősen átalakultak.

A klasszikus közterületi jelenlét és személyes kapcsolatokon alapuló terjesztési formák mellett egyre nagyobb szerepet kap az online tér, a közösségi média és a digitális kommunikációs platformok használata. A fiatalok életének meghatározó része az online jelenlét, ezért a szerhasználati minták, a kortárshatások és a kockázatos tartalmak is egyre gyakrabban jelennek meg digitális környezetben.

A BRFK 2025-ös, fiatalok körében végzett bűnmegelőzési felmérése szerint a válaszadók 72,6%-a az esti órákban használja rendszeresen telefonját, miközben a közösségi médiahasználat kiemelkedően magas. A legnépszerűbb platformok az Instagram (86,3%), a TikTok (80,8%) és a YouTube (76,7%), amelyek a fiatalok mindennapi kommunikációjának elsődleges tereivé váltak.

A kutatás arra is rámutat, hogy a fiatalok jelentős része az online térben találkozik potenciálisan káros vagy veszélyes tartalmakkal, ugyanakkor sok esetben nem rendelkezik megfelelő digitális tudatossággal és kritikus médiahasználati készségekkel. A közösségi média nemcsak információforrásként működik, hanem a kortárs normák, életmódminták és kockázatos viselkedések közvetítőjeként is.

A BRFK kutatás szerint a fiatalok körében az internetbiztonság, a zaklatás, az online veszélyek és a kábítószerekkel kapcsolatos témák kiemelt érdeklődési területet jelentenek. A válaszadók jelentős része több információt szeretne kapni az online veszélyekről, a cyberbullyingról, valamint a kábítószerekkel kapcsolatos kockázatokról.

A helyi tapasztalatok alapján Újpesten is érzékelhető, hogy a fiatalok szerhasználattal kapcsolatos elérése egyre gyakrabban történik:

- online kapcsolatokon keresztül,
- közösségi médiás kommunikáció révén,
- kortárs csoportokon belül,
- valamint informális online platformokon.

A digitális térben megjelenő normalizáló tartalmak, a könnyen hozzáférhető információk és az online közösségi nyomás különösen sérülékennyé tehetik a fiatal korosztályokat.
A Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Koncepciója hangsúlyozza, hogy a közbiztonság nem kizárólag rendészeti kérdés, hanem olyan összetett társadalmi ügy, amelyben az önkormányzatnak, a rendőrségnek, a civil szervezeteknek, az oktatási intézményeknek és a helyi közösségeknek közös felelőssége van.

A koncepció szerint Újpest közbiztonsági helyzetét meghatározza a fővároson belüli elhelyezkedése, a nagy forgalmú közlekedési kapcsolatok, valamint a kerület funkcionális sokszínűsége. A dokumentum kiemeli, hogy a közbiztonság javítása érdekében továbbra is szükséges:

- a közterületi jelenlét erősítése,
- a térfigyelő rendszerek fejlesztése,
- az intézményi együttműködés fokozása,
- valamint a lakosság szubjektív biztonságérzetének javítása.

A helyi kérdőíves kutatás és a lakossági visszajelzések alapján a közterületi alkoholfogyasztás, a fiatalokat érintő szerhasználat, valamint az intézmények környezetében megjelenő kockázati helyzetek továbbra is jelentős problémát jelentenek.
A stratégia ezért a kínálatcsökkentést nem kizárólag rendészeti fellépésként értelmezi, hanem olyan komplex együttműködési területként, amelyben a prevenció, az oktatás, a gyermekvédelem, a közösségi jelenlét és a korai jelzőrendszer egyaránt meghatározó szerepet kap.

Stratégiai célok

1. A közbiztonság javítása

A stratégia egyik legfontosabb célja Újpest közbiztonságának erősítése, különös tekintettel a fiatalokat veszélyeztető szerhasználati és terjesztési formák visszaszorítására.
A cél:

- a közterületi szerhasználat csökkentése,
- a fiatalokat célzó terjesztési formák visszaszorítása,
- az oktatási és közösségi intézmények környezetének biztonságosabbá tétele,
- valamint a lakosság szubjektív biztonságérzetének javítása.

A Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Koncepció hangsúlyozza, hogy a közbiztonság megteremtése hosszú távú, közösségi alapú folyamat, amely nem kizárólag rendészeti eszközökkel valósítható meg.

A stratégia támogatja az olyan helyi együttműködéseket és közösségi jelenlétet erősítő programokat, amelyek hozzájárulnak a biztonságosabb közterületi és intézményi környezet kialakításához.

2. A korai jelzőrendszer erősítése

Kiemelt stratégiai cél a veszélyeztetett fiatalok korai felismerése és a gyors szakmai reagálás biztosítása.

A cél olyan helyi jelzőrendszer működtetése, amely:

- támogatja az intézmények közötti információáramlást,
- elősegíti a korai segítségnyújtást,
- csökkenti a súlyosabb problémák kialakulásának kockázatát,
- valamint gyorsabb reagálást biztosít a fiatalokat érintő veszélyhelyzetek esetén.

A stratégia különösen fontosnak tartja az oktatási intézmények, a gyermekvédelmi szolgáltatások, az egészségügyi rendszer, a rendőrség és a civil szervezetek közötti együttműködés fejlesztését.

3. Az intézményi koordináció fejlesztése

A drogprobléma és a közbiztonsági kihívások kezelése csak összehangolt intézményi működéssel lehet eredményes.

A stratégia célja:

- az intézményi együttműködés erősítése,
- a szakmai koordináció fejlesztése,
- az információáramlás javítása,
- a párhuzamos működések csökkentése,
- valamint a közös helyi beavatkozások támogatása.

Az Újpesti KEF a stratégia megvalósításában koordinációs és együttműködést segítő szerepet tölt be.

Főbb intézkedések

1. Intézményi és szakmai együttműködések erősítése

A kínálatcsökkentés és a közbiztonság javítása kizárólag széles körű helyi együttműködéssel valósítható meg.

A stratégia támogatja az együttműködés fejlesztését:

- a rendőrség,
- a közterület-felügyelet,
- a gyermekvédelmi rendszer,
- az oktatási intézmények,
- az egészségügyi és szociális szolgáltatók,
- valamint a civil szervezetek között.

Főbb intézkedések:

- rendszeres szakmai egyeztetések szervezése,
- közös esetmegbeszélések kialakítása,
- közös prevenciós és érzékenyítő programok indítása,
- intézményi kapcsolattartók kijelölése,
- gyors információátadási mechanizmusok kialakítása,
- valamint a helyi problémák közös értékelése.

A Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Koncepció kiemeli, hogy a hatékony bűnmegelőzés alapja az intézmények és a helyi közösségek együttműködése, valamint a koordinált fellépés.

2. Jelzőrendszer fejlesztése

A stratégia egyik fontos eleme a már működő gyermekvédelmi jelzőrendszer és a hozzá kapcsolódó szakmai együttműködések további erősítése. A fejlesztésnek a meglévő, helyben működő gyakorlatokra és hatáskörökre kell épülnie.

A cél a meglévő együttműködési hálózat megerősítése:

- a veszélyeztetett fiatalok korai azonosítását,
- a gyors esetjelzést,
- a szakmai koordinációt,
- valamint az időben történő segítségnyújtást.

Főbb intézkedések:

- egységes jelzési protokollok kialakítása,
- intézményi kapcsolati háló fejlesztése,

- rendszeres szakmai konzultációk,
- gyermekvédelmi és oktatási együttműködések erősítése,
- esetmegbeszélő fórumok működtetése,
- valamint a szakemberek képzése az új típusú kockázatok felismerésére.

A stratégia célja, hogy a helyi intézmények összehangolt, egymást támogató rendszerként működjenek, különösen a fiatalokat érintő veszélyhelyzetek kezelése során.

3. Online prevenció és digitális edukáció

A digitális tér meghatározó szerepet játszik a fiatalok életében, ezért a prevenciós és kínálatcsökkentési tevékenységeknek is alkalmazkodniuk kell az online környezet kihívásaihoz.

A BRFK kutatása szerint a fiatalok kiemelten érdeklődnek az internetbiztonság, az online zaklatás, a digitális veszélyek és a kábítószerekkel kapcsolatos témák iránt.

A stratégia ezért kiemelten fontosnak tartja:

- az online veszélyek felismerését,
- a digitális tudatosság fejlesztését,
- a médiatudatosság erősítését,
- valamint a közösségi médiában megjelenő szerhasználati minták kritikus értelmezését.

Főbb intézkedések:

- digitális edukációs programok indítása,
- online biztonsággal kapcsolatos foglalkozások szervezése,
- médiatudatosság fejlesztése,
- fiatalokat célzó online prevenciós kampányok támogatása,
- a célcsoportok médiahasználatához igazodó, hiteles online kommunikációs formák - közösségi média, rövid videós tartalmak, podcastok és más digitális felületek - szakmailag megalapozott alkalmazása,
- szülői és pedagógusi tájékoztató programok szervezése,
- valamint az online térben megjelenő új kockázatok monitorozása.

Kiemelt cél, hogy a fiatalok képesek legyenek felismerni:

- az online manipulációt,
- a szerhasználatot normalizáló tartalmakat,
- a digitális kortársnyomást,
- valamint az online térből érkező veszélyhelyzeteket.

A stratégia hosszú távú célja egy olyan biztonságosabb digitális és közösségi környezet kialakítása Újpesten, amelyben a fiatalok tudatosabban, biztonságosabban és kisebb kockázatok mellett tudnak jelen lenni az online térben is.

KEF

A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF) a helyi drogpolitikai és prevenciós együttműködés egyik legfontosabb koordinációs szereplője. Feladata, hogy összekapcsolja az önkormányzatot, az oktatási, egészségügyi, szociális és gyermekvédelmi intézményeket, a civil szervezeteket, a rendészeti szereplőket, valamint a helyi közösségeket annak érdekében, hogy a drogprobléma kezelésére összehangolt és hatékony válaszok szülessenek.

A KEF működésének alapja az a szemlélet, hogy a szerhasználat összetett társadalmi, mentális és közösségi probléma, amely kizárólag több szakterület együttműködésével kezelhető eredményesen. A KEF-ek feladata ezért nem csupán az információmegosztás, hanem a helyi szereplők közötti együttműködés, stratégiai tervezés és közös cselekvés elősegítése is.

A KEF-ek működésének szakmai hátterét bemutató kézikönyv hangsúlyozza, hogy a helyi közösségek szerepe kiemelkedő a drogprobléma kezelésében, és a hatékony beavatkozások alapja a helyi erőforrásokra épülő együttműködés. A KEF olyan fórumként működik, amely képes „lefordítani" az országos stratégiai célokat a helyi közösség igényeire és problémáira.

A KEF feladatai Újpesten

Az Újpesti KEF elsődleges feladata a kerület drogprevenciós és egészségfejlesztési tevékenységeinek összehangolása, valamint a helyi droghelyzet folyamatos nyomon követése és értékelése.

Kiemelt feladatai:

- a helyi drogstratégia kidolgozásának és megvalósításának koordinálása,
- a helyi szükségletek és problémák feltérképezése,
- a prevenciós programok szakmai támogatása,
- az intézmények és szervezetek közötti együttműködés fejlesztése,
- a helyi erőforrások mozgósítása,
- a párhuzamosságok csökkentése,
- a helyi szakmai és közösségi kezdeményezések támogatása,
- valamint a döntéshozók számára szakmai javaslatok megfogalmazása.

A stratégia célja, hogy az Újpesti KEF hosszú távon stabil, aktív és meghatározó szereplővé váljon a kerület egészségfejlesztési és prevenciós rendszerében.

Koordinációs szerep

A KEF egyik legfontosabb feladata a különböző szakterületek és intézmények közötti koordináció biztosítása. A drogprobléma kezelésében érintett szereplők sokszínűsége miatt különösen fontos az információáramlás, az együttműködés és az összehangolt cselekvés erősítése.

Az Újpesti KEF koordinációs szerepe különösen fontos:

- az oktatási intézmények,
- a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások
- az egészségügyi ellátórendszer,
- a rendészeti szervek,
- a civil és egyházi szervezetek,
- valamint az ifjúsági és sportközösségek között.

A KEF célja, hogy rendszeres szakmai párbeszédet és együttműködést alakítson ki a helyi szereplők között, elősegítve a gyorsabb problémakezelést és a hatékonyabb prevenciót.

Kiemelten fontos a helyi jelzőrendszer erősítése annak érdekében, hogy a veszélyeztetett fiatalok minél korábban eljussanak a megfelelő támogatáshoz és segítséghez.

Munkacsoportok működtetése

A stratégia megvalósítása érdekében az Újpesti KEF tematikus munkacsoportok működését támogatja. A munkacsoportok lehetőséget biztosítanak arra, hogy az egyes szakterületek szakemberei célzottan és rendszeresen dolgozzanak együtt a helyi problémák kezelésén.

Javasolt munkacsoportok:

- prevenciós és oktatási munkacsoport (kutatás és monitoring is)
- kezelés, ellátás és addiktológiai munkacsoport,
- ártalomcsökkentő munkacsoport
- kínálatcsökkentés és közbiztonság munkacsoport

A munkacsoportok feladata:

- szakmai javaslatok kidolgozása,
- programok előkészítése,
- helyi problémák feltárása,
- közös projektek megvalósítása,
- valamint a stratégiai célok nyomon követése.

A KEF működésének egyik legfontosabb eleme az interszektoriális és multidiszciplináris együttműködés, amely lehetővé teszi a komplex problémák több szempontú kezelését.

Monitoring és értékelés

A stratégia eredményességének biztosításához elengedhetetlen a helyi folyamatok folyamatos nyomon követése és értékelése.

Az Újpesti KEF feladata:

- a helyi droghelyzet rendszeres monitorozása,
- a prevenciós programok eredményességének vizsgálata,
- a fiatalokat érintő új tendenciák és kockázatok azonosítása,
- valamint a helyi szükségletek változásának követése.

Kiemelten fontos:

- a rendszeres adatgyűjtés,
- a kérdőíves kutatások,
- az intézményi visszajelzések,
- a szakmai tapasztalatok összegzése,
- valamint az országos és nemzetközi kutatási eredmények figyelemmel kísérése.

A KEF Kézikönyv hangsúlyozza, hogy a helyi stratégiák megvalósításának alapvető része a monitorozás, az értékelés és a rendszeres visszacsatolás.

Éves beszámolók és helyzetértékelés

Az Újpesti KEF évente értékeli a stratégia megvalósulását és a helyi droghelyzet alakulását.

Az éves beszámolók célja:

- a megvalósult programok áttekintése,
- az eredmények és nehézségek értékelése,
- a helyi problémák változásának bemutatása,
- valamint a következő időszak fejlesztési irányainak meghatározása.

A beszámolók hozzájárulnak:

- az átláthatóság növeléséhez,
- a szakmai együttműködések erősítéséhez,
- a döntéshozatal támogatásához,
- valamint a helyi közösség tájékoztatásához.

A stratégia célja, hogy az éves értékelések ne pusztán adminisztratív feladatot jelentsenek, hanem valódi szakmai visszacsatolást biztosítsanak a helyi prevenciós és egészségfejlesztési folyamatokról.

Kutatási és helyzetfeltáró szerep

Az Újpesti KEF kiemelt feladata a helyi droghelyzet és a fiatalokat érintő társadalmi folyamatok folyamatos vizsgálata.

Ennek része:

- helyi kérdőíves kutatások szervezése,
- szakmai interjúk készítése,
- intézményi tapasztalatok összegzése,
- a fiatalokat érintő új trendek vizsgálata,
- valamint a nemzetközi és országos kutatások helyi értelmezése.

A kutatási tevékenység célja, hogy a stratégiai döntések és programok valós helyi szükségletekre épüljenek.

A KEF Kézikönyv hangsúlyozza a helyzetfelmérés és a helyi adatok fontosságát, mivel a hatékony prevenció alapja a helyi problémák és kockázati tényezők pontos ismerete.

Intézményi együttműködés

Az Újpesti KEF működésének egyik legfontosabb alapja a helyi intézmények közötti partnerség és együttműködés.

A stratégia kiemelten fontosnak tartja az együttműködés erősítését:

- az önkormányzat,
- az oktatási intézmények,
- az egészségügyi és szociális ellátórendszer,
- gyermekjóléti alapellátás szolgáltatói
- a rendészeti szervek,
- a civil és egyházi szervezetek,
- valamint az ifjúsági közösségek között.

A cél a meglévő együttműködési hálózat megerősítése és összehangolása, amely gyorsabban képes reagálni a problémákra, erősíti a prevenció hatékonyságát, és hozzájárul a fiatalok támogatásához. A KEF működésének egyik legfontosabb értéke a közösségi szemlélet, az együttműködés és az a felismerés, hogy a drogprobléma kezelése csak közös felelősségvállalással és összehangolt helyi cselekvéssel lehet eredményes.

Monitoring és értékelés

A stratégia megvalósításának nyomon követése rendszeres értékelés keretében történik. A monitoring célja annak vizsgálata, hogy a stratégiai irányok mentén milyen előrelépések történtek, hogyan változik a helyi droghelyzet, és megjelentek-e olyan új szükségletek vagy kockázatok, amelyek a végrehajtás korrekcióját indokolják.

A stratégia a monitoring és az értékelés szükségességét stratégiai szinten rögzíti. A konkrét eredmény- és teljesítménymutatókat, adatforrásokat, felelősöket és mérési gyakoriságot a stratégia végrehajtásához kapcsolódó cselekvési tervekben indokolt meghatározni, az adott időszak feladataihoz és rendelkezésre álló kapacitásaihoz igazítva.

A stratégia végrehajtásáról időszakos - lehetőség szerint éves - szakmai értékelés készül, amely összegzi a megvalósult intézkedéseket, az elért eredményeket, a felmerült nehézségeket és az új kihívásokat. Az értékelés a következő cselekvési időszak tervezésének és szükség esetén a végrehajtás korrekciójának alapja.

A kutatási adatfelvételek és helyzetértékelések rendszeres időközönként történő frissítése biztosítja, hogy a stratégia a 2027–2031 közötti időszakban is reagálni tudjon a változó társadalmi és szerhasználati tendenciákra.

A Drogstratégia a 2027-2031 közötti időszak szakpolitikai céljait, prioritásait és fejlesztési irányait határozza meg. A konkrét feladatokat, felelősöket, ütemezést, mérőszámokat és a megvalósításhoz rendelhető forrásokat a stratégia elfogadását követően készülő éves vagy időszakos cselekvési tervekben szükséges részletezni. Ez biztosítja, hogy a végrehajtás az aktuális helyi szükségletekhez, intézményi kapacitásokhoz, költségvetési és pályázati lehetőségekhez, valamint a változó szakpolitikai és jogszabályi környezethez igazítható legyen.

Az ártalomcsökkentési szemlélet szempontjából a stratégia eredményességének egyik lehetséges mutatója lehet a szerhasználati mintázatok változása is. Kedvező tendenciának tekinthető, amennyiben a magasabb egészségügyi és társadalmi kockázattal járó, erősen addiktív szerek – például a kristály vagy a heroin – használata visszaszorul, és ezzel inkább alacsonyabb kockázatú szerhasználati formák kerülnek előtérbe. Az ártalomcsökkentés célja nem a szerhasználat teljes megszüntetése, hanem a használattal összefüggő egészségügyi, pszichés és szociális károk mérséklése is. Ennek megfelelően a szerhasználati szokások kedvező irányú elmozdulása – még akkor is, ha a szerhasználat bizonyos formái továbbra is jelen vannak – szintén értékelhető a stratégiának köszönhető pozitív eredményként.

Melléklet: Újpesti és az újpestiek számára elérhető ellátó- és segítő intézmények jegyzéke

Addiktológiai és szenvedélybeteg-ellátás

Intézmény / szolgáltatás	Cím	Telefon	Honlap / e-mail	Tevékenység
Drog Stop Budapest Egyesület	1048 Budapest, Külső Szilágyi út 14.	+36 20 223 7253	www.drogstoponline.hu, email: drogstopinfo@gmail.com	Tanácsadás, elterelés, prevenció
Drog Stop – Bázis Klub	1048 Budapest, Külső Szilágyi út 14.	+36 30 556 5931	email: drogstoponline@gmail.com	Közösségi/ifjúsági szolgáltatás; működés
Drogoplex Ambulancia – Drogprevenciós Alapítvány	1152 Budapest, Arany János u. 73.	+36 1 306 2584	drogprevenciosalapitvany.hu; info@dpa.hu	Ambuláns addiktológiai segítség, konzultáció
Nyírő Gyula Kórház – Addiktológiai Osztály	Budapest XIII. kerület, 1135 Budapest, Lehel utca 59.-61.	+36 1 451 2600	ugyfelszolgalat@nyiro-opai.hu	Speciális addiktológiai szakellátás
Jász utcai Drogambulancia/ Támasz Gondozó	1135 Budapest, Jász utca 14.	+36 1 431 0440	drogambulancia@nyiro-opai.hu	Addiktológiai járóbeteg-ellátás

Egészségügyi és mentálhigiénés ellátás

Intézmény / szolgáltatás	Cím	Telefon	Honlap / e-mail	Tevékenység
Újpesti Mentálhigiénés Gondozó	1041 Budapest, Nyár u. 40–42.	+36 1 369 0606	www.ujpestiszakrendelo.hu	Pszichiátriai, mentálhigiénés ellátás
Újpesti Szakorvosi Rendelőintézet	1046 Budapest, Görgey Artúr u. 30.	+36 1 369 4777	www.ujpestiszakrendelo.hu	Szakellátás, továbbirányítás
Újpesti Egészségfejlesztési Iroda	1046 Budapest, Görgey Artúr u. 30.	+36 1 696 0052	www.ujpestiszakrendelo.hu	Egészségfejlesztés, prevenció
Ifjúsági és Mentálhigiénés Centrum / Ifjúsági Ház	Ifjúsági Ház (1042 Budapest, István út 17–19., I. emelet, 115)			
Újpesti háziorvosi és házi gyermekorvosi szolgálatok	Több kerületi rendelő	Rendelőnként eltérő	ujpest.hu	Alapellátás, korai felismerés
Újpesti védőnői szolgálat	Több kerületi tanácsadó	Tanácsadónként eltérő	www.ujpestiszakrendelo.hu	Egészségvédelem, családtámogatás

Szociális és gyermekvédelmi ellátás

Intézmény / szolgáltatás	Cím	Telefon	Honlap / e-mail	Tevékenység
Újpest Önkormányzatának Szociális Intézménye	1042 Budapest, Deák Ferenc u. 93.	+36 1 231 6010	www.ujpestszi.hu; titkarsag@ujpestszi.hu	Szociális szolgáltatások koordinációja
Újpesti Család- és Gyermekjóléti Központ	1042 Budapest, Deák Ferenc u. 93.	+36 1 369 0602; +36 1 370 4107	www.ujpestszi.hu; csgyk@ujpestszi.hu	Családsegítés, gyermekvédelem
Aranyhíd Gyermekek Átmeneti Otthona	1042 Budapest, Hajnal u. 15.	+36 1 369 4368; +36 1 369 4107	gyao@ujpestszi.hu	Gyermekek átmeneti ellátása
Újpesti közösségi és szociális segítő szolgáltatások	Több helyszín	+36 1 231 6010 (központ)	www.ujpestszi.hu	Gyűjtőmegnevezés, nem önálló intézmény
Utcai és lakótelepi szociális munka	1042 Budapest, Rózsa u. 8.	+36 1 369 5401	www.ujpestszi.hu	Veszélyeztetett fiatalok, családok elérése
Óvodai és iskolai szociális segítők	Kerületi oktatási intézmények	+36 1 369 0602 (központ)	csgyk@ujpestszi.hu	Gyermekek, családok támogatása
Pedagógiai szakszolgálat / FPSZ IV. Kerületi Tagintézmény	1041 Budapest, Szigeti József u. 1–3.	+36 1 370 2187, +36 1 380 67 25	info.04@fpsz.net	Pszichológiai és pedagógiai segítség
Őszi Fény Integrált Gondozási Központ	1046 Budapest, Tungsram u. 9.	+36 1 230 5363	oszifeny@ujpestszi.hu	Idősek szociális és mentálhigiénés támogatása

Rendészet és bűnmegelőzés

Intézmény / szolgáltatás	Cím	Telefon	Honlap / e-mail	Tevékenység
BRFK IV. kerületi Rendőrkapitányság	1042 Budapest, Árpád út 87.	+36 1 231 3400	www.police.hu; 04rk@budapest.police.hu	Rendőrségi segítség, bűnmegelőzés
Újpesti Önkormányzati Rendészet	1042 Budapest, Király u. 9.	+36 1 231 3250	ujpest.hu	Közterületi és közbiztonsági ügyek
Újpesti Bűnmegelőzési Polgárőr Egyesület	1042 Budapest, Nyár utca 42–44. (Kisebbségek háza)	+36 30 621 5878	www.ujpest.polgarorseg.net	Polgárőri tevékenység; szervezeti
Újpesti Polgárőrség és ÖTE	1045 Budapest, Chinoin u. 20.	+36 30 621 1500	www.ujpestipolgarorseg.hu info@ujpestipolgarorseg.hu	Polgárőri tevékenység

Ifjúsági, közösségi és prevenciós szolgáltatások

Intézmény / szolgáltatás	Cím	Telefon	Honlap / e-mail	Tevékenység
Újpesti Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF)	1041 Budapest, István út 14. (önkormányzati kapcsolat)	+36 1 231 3101 (központ)	ujpest.hu	Szakmai koordináció; nem közvetlen ellátóhely
Újpesti Felhőn Szállók Program	Programhelyszínek szerint	+36 1 231 3101 (központ)	ujpest.hu/felhonszallok/	Ifjúsági prevenció
Szülői Akadémia	Rendezvényenként eltérő		uprendezvenyter.hu/szuloi-akademia/	Időszakos szülőtámogató program
Rózsa Ifjúsági Klub / Rózsa Klub	1042 Budapest, Rózsa u. 8.	+36 1 369 5401	csgyk.rozsaklub@ujpestszi.hu	Ifjúsági közösségi és szociális programok
Együttható Közösségi Ház	IV. kerület; Budapest, Király u. 25, 1042	+36 30 225 7527		Ifjúsági közösségi munka
Ficak Közösségi Tér	1043 Budapest, Aradi utca 4			közösségi programokat és délutánokat tartanak fiataloknak
UP Rendezvénytér	1042 Budapest, Szent István tér 13–14.		uprogram.hu	Kulturális és közösségi programok
Újpesti Kulturális Központ – Ifjúsági Ház	1042 Budapest, István út 17–19.	+36 1 231 7070	www.ujkk.hu; ifjusag@ujkk.hu	Ifjúsági és kulturális programok
Drog Stop Budapest Egyesület – Bázis Klub	1048 Budapest Külső Szilágyi út 14	+36 30 556 65931	drogstoponline@gmail.com	közösségi programokat és délutánokat tartanak fiataloknak prevenciós szakemberekkel

Krízishelyzetben elérhető segítség

Intézmény / szolgáltatás	Cím	Telefon	Honlap / e-mail	Tevékenység
Egységes segélyhívó	Országos	112	112.gov.hu	Életveszély, túladagolás gyanúja
Lelki Elsősegély Telefonszolgálat	Országos	116-123	sos116-123.hu	Lelki krízis
Kék Vonal gyermek- és ifjúsági segélyvonal	Országos	116-111	kek-vonal.hu	Gyermekek, fiatalok lelki támogatása

Hajléktalanellátás és utcai szociális segítségnyújtás

Intézmény / szolgáltatás	Cím	Telefon	Honlap / e-mail	Tevékenység
Twist Olivér Alapítvány – átmeneti szálló	1044 Budapest, Fóti út 4.	+36 1 233 1191	twistoliver.hu	Hajléktalan személyek átmeneti elhelyezése, szociális esetkezelés
Twist Olivér Alapítvány – nappali melegedő	1044 Budapest, Fóti út 4.	+36 1 233 1191	twistoliver.hu	Nappali ellátás, tisztálkodási és szociális segítségnyújtás
Twist Olivér Alapítvány – utcai gondozó szolgálat	1044 Budapest, Fóti út 4. (kapcsolattartás)	+36 1 233 1191 (központi)	twistoliver.hu	Utcán élő személyek felkeresése, krízishelyzetek kezelése

BMSZKI – Váci Éjjeli Menedékhely és Nappali Melegedő	1044 Budapest, Váci út 102.	+36 1 522 2846	bmszki.hu	Éjjeli menedékhely, nappali melegedő, szociális segítség
Hajléktalanellátó intézmény – további korábban jelzett helyszín	Pontos intézmény és cím ellenőrzendő	Ellenőrzendő	Ellenőrzendő	A korábbi gyűjtésben szereplő, pontosan nem azonosított szolgáltatás
Menhely Alapítvány – Budapesti Regionális Diszpécser Szolgálat	Telefonos szolgáltatás	+36 1 338 4186	menhely.hu	Utcán élő, veszélyeztetett hajléktalan személyek bejelentése, segítség szervezése

Felhasznált szakirodalom, kutatások és szakpolitikai jegyzék

A stratégia kidolgozása során az alábbi hazai és nemzetközi kutatások, szakpolitikai dokumentumok, módszertani ajánlások és szakmai háttéranyagok kerültek figyelembevételre. Ezek a dokumentumok a helyzetértékelés, a stratégiai célok meghatározása, valamint a tervezett intézkedések szakmai megalapozását szolgálták. A stratégia emellett az Újpesten végzett helyi szükségletfelmérés eredményeire és a helyi szakemberek tapasztalataira épül.

Budapest Főváros Önkormányzata. (2023). Fővárosi drogstratégia 2024–2029. https://budapest.hu/api/file/doc/Fovarosi_Drogstrategia.pdf

ESPAD Group. (2025). ESPAD report 2024: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Publications Office of the European Union. https://doi.org/10.2810/3300854

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. (2011). European drug prevention quality standards: A manual for prevention professionals. Publications Office of the European Union.

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. (2019). European Prevention Curriculum (EUPC): A handbook for decision-makers, opinion-makers and policy-makers in science-based prevention of substance use. Publications Office of the European Union. https://doi.org/10.2810/852697

European Union Drugs Agency. (2025). European drug report 2025: Trends and developments. Publications Office of the European Union. https://doi.org/10.2810/3504283

Nemzeti Drog Fókuszpont. (2024). 2024-es éves jelentés (2023-as magyarországi adatok) az EUDA számára.

Németh, Á. (szerk.). (2024). Iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása – 2022. ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar; L'Harmattan Kiadó. http://hdl.handle.net/10831/110664

United Nations Office on Drugs and Crime, & World Health Organization. (2018). International standards on drug use prevention (2nd updated ed.). United Nations Office on Drugs and Crime.

World Health Organization, & United Nations Office on Drugs and Crime. (2020). International standards for the treatment of drug use disorders: Revised edition incorporating results of field-testing. World Health Organization.